

Sijoitusvakuutusten vertailu 2020

Mikko Nurmi

Opinnäytetyö

Marraskuu 2020

Liiketalouden ala

Tradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Nurmi, Mikko	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Marraskuu 2020
	Sivumäärä 52	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Sijoitusvakuutusten vertailu 2020		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma, tradenomi (AMK)		
Työn ohjaaja(t) Anne Eskola		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää suomalaisten yksityissijoittajien sijoitusvakuutusmahdollisuudet henkivakuutusyhtiöiden välillä. Tutkimuksella pyrittiin löytämään henkivakuutusyhtiöiden tarjoamien sijoitusvakuutusten erot ja yhtäläisyydet sekä esittämään sijoitusvakuutusten tärkeimmät ominaisuudet kuluttajalle.</p> <p>Tutkimuksen teoreettinen viitekehys käsitteli sijoitusvakuutusta ja sen verotusta sekä sijoittamisen yleisiä käsitteitä. Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena vertailevana tutkimuksena, jonka aineistonkeruumenetelmänä käytettiin sekundääristä dataa. Aineisto koostui viiden eniten sijoitussidonnaisia säästöhenkivakuutuksia myyneen yhtiön tarjoamien tuotteiden vuonna 2020 voimassa olevista dokumenteista. Tutkimusaineisto analysoitiin kuvaamalla sijoitusvakuutukset tiivistetyssä ja selkeässä muodossa luokittelun keinoin.</p> <p>Tutkimustuloksista ilmeni, että suomalaisille on edelleen tarjolla sijoitussidonnaisia sekä laskuperustekorkoisia sijoitusvakuutuksia. Yleisen korkotason myötä tarjonta kuitenkin keskittyy pääosin sijoitussidonnaisiin tuotteisiin. Tuloksia havainnollistettiin kuvioiden ja taulukoiden avulla. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että henkivakuutusyhtiöt tarjoavat yhdessä laajasti hajautettuja ratkaisuja, mutta merkittäviä eroja ilmeni sopimusten kulurakenteissa sekä joustavuudessa.</p> <p>Tutkimuksessa onnistuttiin löytämään kuluttajalle mahdollisesti epäselvyyksiä aiheuttavia esitystapoja tuotteiden kulurakenteessa. Löydökset osoittavat, että vakuutuksenottajalle voi olla haastavaa havaita oleelliset asiat tuotteesta, joka ei ole yksinkertainen ja joka saattaa olla vaikea ymmärtää.</p>		
<p>Avainsanat (asiasanat)</p> <p>Vakuutussijoittaminen, sijoitusvakuutus, kapitalisaatiosopimus, sijoittaminen, yksityishenkilö, tuotto, kulut, läpinäkyvyys, verotus, vertailu</p>		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Nurmi, Mikko	Type of publication Bachelor's thesis	Date November 2020 Language of publication: Finnish
	Number of pages 52	Permission for web publication: x
Title of publication Investment insurance comparison 2020		
Degree programme Business Administration		
Supervisor(s) Eskola, Anne		
Assigned by		
Abstract <p>The purpose of the thesis was to investigate the investment insurance possibilities of Finnish private investors between life insurance companies. The aim of the study was to find the differences and similarities between the investment insurance offered by life insurance companies and to present the main features of investment insurance to the consumer.</p> <p>The theoretical framework of the study dealt with investment insurance and its taxation, as well as general concepts of investment. The thesis was carried out as a qualitative comparative study, for which secondary data was used as the data collection method. The material consisted of documents valid in 2020 for the products offered by the five companies that sold the most unit-linked life insurances with a savings plan. The research material was analyzed by describing investment insurance in a summarized and clear form by classification methods.</p> <p>The research results showed that Finns still have unit-linked and with profit investment insurances. However, with the general interest rate level, supply is mainly focused on unit-linked products. The results were presented using figures and tables. The study shows that life insurance companies together offer widely decentralized solutions, but there were significant differences in the cost structures and flexibility of the contracts.</p> <p>The study succeeded in finding presentations in the cost structure of products that could cause confusion for the consumer. The findings show that it can be challenging for the policyholder to spot the essentials about a product that is not simple and may be difficult to understand.</p>		
Keywords/tags (subjects) Insurance investing, investment insurance, capital redemption contract, investing, individual, profit, expenses, transparency, taxation, comparison		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Tutkimusasetelma	4
2.1	Tutkimusongelma- ja kysymykset	4
2.2	Tutkimusote ja -menetelmä	5
2.3	Aineistonkeruu- ja analyysimenetelmä	6
2.4	Luotettavuus.....	8
2.5	Aiemmat tutkimukset.....	9
3	Sijoitusvakuutukset	11
3.1	Mikä on sijoitusvakuutus?	11
3.2	Sijoitusvakuutuksen tekeminen	12
3.3	Tuotto ja riski.....	13
3.4	Kulut	15
3.5	Säästö- ja sijoitussuunnitelma.....	16
3.6	Sijoitusvakuutusten ominaisuuksia	17
3.7	Sijoitusvakuutusten verotus	18
4	Tutkimuksen toteutus.....	20
4.1	Op-Henkivakuutus Oy.....	21
4.2	Nordea Henkivakuutus Suomi Oy.....	23
4.3	Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	24
4.4	LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	26
4.5	Sp-Henkivakuutus Oy	28

	2
5 Tutkimustulokset.....	29
6 Johtopäätökset.....	36
7 Pohdinta.....	38
Lähteet	43
Sekundääriaineiston lähteet.....	46

Kuviot

Kuvio 1. Riski-tuottosuhte tyypillisten sijoitusinstrumenttien välillä	13
Kuvio 2. Sijoitussidonnaisten ja perustekorkoisten sijoitusvakuutusten osuus...	30

Taulukot

Taulukko 1. Nostokulun määräytyminen OP-sijoitusvakuutuksessa.....	22
Taulukko 2. Mandatum Life Sijoitusvakuutuksen takaisinostopalkkio.....	26
Taulukko 3. Sijoitusvakuutusten vakuutusmaksuista perittävät palkkiot	32
Taulukko 4. Sijoitusvakuutusten hallinnointipalkkiot.....	33
Taulukko 5. Sijoitusvakuutusten lunastuskulut	35

1 Johdanto

Kotimaisten sijoitusvakuutusten suosio on jatkanut kasvuaan jo vuosien ajan. Yksityissijoittajan säästöhenkivakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten lisäksi myös yritysten vakuutussäästäminen on kasvattanut suosiotaan. Finanssialan keskusliiton teettämien vuositilastojen (2019) mukaan samaan aikaan perustekorkoisten sijoitusvakuutusten trendi on kuitenkin ollut laskeva. Maksutulo on ohjautunut pääosin sijoitussidonnaisiin sijoitusvakuutuksiin muodostaen 85 % koko vakuutussäästämisen maksutulosta. (Vakuutusvuosi 2019.)

Sijoitusvakuutusten suosion kasvaessa myös verotus on muuttunut yhdenmukaiseksi muiden tavanomaisten sijoitusinstrumenttien kanssa. Viime vuosien merkittävä veromuutos on vuonna 2018 voimaan tullut perintöverovapaan kuolemantapauskorvauksen poistuminen. Aiemmin vuotta 2018 sijoitusvakuutuksen edunsaajamääräyksen avulla on ollut mahdollista siirtää perintöä lähiomaisille jopa 35 000 euroa ilman perintöveroseuraamuksia vakuutetun henkilön menehtyessä. (Rantala & Kivisaari 2020, 356.)

Sijoitusvakuutusten verotusta on kiristetty entisestään. Vuoden 2020 alussa voimaan tulleen lakimuutoksen myötä sijoitusvakuutuksen takaisinostossa verotettavaksi pääomatuloksi katsotaan tuoton suhteellinen osuus koko vakuutussäästöstä. Ennen vuotta 2020 vakuutuksenottaja pystyi varoja nostaessa kohdentamaan takaisinoston omaan pääomaan jättämällä pelkän tuoton sopimuksen sisään. Samassa verouudistuksessa sijoitusvakuutuksien mahdolliset tappiot tulivat verotuksessa vähennyskelpoiksi. (Kapitalisaatiosopimuksen verotus 2019.)

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia ja vertailla sijoitusvakuutusten oleellisia asioita suomalaisten henkiyhtiöiden välillä veromuutosten jälkeen. Vertailu kostuu laajasta teoreettisesta pohjasta sekä sekundäärisen datan, kuten avaintietoasiakirjojen ja tuote-ehtojen avaamisesta. Vuoden 2020 lakiuudistuksen jälkeen sijoitusvakuutuksia ei ole tutkittu tai vertailtu.

2 Tutkimusasetelma

Tutkimusasetelmassa tarkastellaan tutkimusongelmaa ja siitä johdettuja tutkimuskysymyksiä. Sisältö täsmennetään rajauksin ja valitaan perusteluihin nojaten tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmät, joista kootaan tutkimuksen aineisto ja ratkaistaan ongelma sekä valitaan analyysimenetelmät, joilla aineisto otetaan läpi käytäväksi. Lisäksi tutkimuskohde täsmennetään sekä myös se, kuinka tutkimuksen luotettavuus varmennetaan. (Kananen 2017, 14.)

2.1 Tutkimusongelma- ja kysymykset

Tutkimuksessa on aina oltava tutkimusongelma, jonka ratkaisemiseksi käytetään erilaisia tutkimusmenetelmiä (Kananen 2017, 38.). Tutkimusongelman määrittäminen onkin usein tutkijalle haastavampaa kuin itse ongelman ratkaiseminen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusongelma on mahdollista muuttua tutkimuksen edetessä seuraaviin vaiheisiin, joten tutkijan onkin kyettävä ylläpitämään ymmärtämys yleisluonnollisesta tutkimustehtävästä koko tutkimusprosessin ajan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 125–126.)

Tässä opinnäytetyössä tutkimusongelmana on selvittää suomalaisten yksityissijoittajien sijoitusvakuutusmahdollisuudet eri henkivakuutusyhtiöiden välillä. Tutkimuksessa ei tavoitella parhaan mahdollisen sijoitusvakuutuksen löytämistä, sillä kokonaisuudessaan kannattavin vaihtoehto perustuu aina ihmisen kokonaistilanteeseen ja hänen tunteeseensa. Tutkimusongelma kuvataan tyypillisesti kysymysten kautta (Hirsjärvi ym. 2009, 125–126). Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmaan perehdytään kolmen eri tutkimuskysymyksen avulla:

Millaisia sijoitusvakuutuksia suomalaisille on tarjolla?

Miten sijoitusvakuutukset eroavat toisistaan?

Mitä merkittäviä ominaisuuksia sijoitusvakuutus tarjoaa yksityissijoittajalle?

Tutkimus rajataan yksityissijoittajan näkökulmasta viiteen Suomen suurimpaan sijoitusvakuutuksia tarjoavan henkiyhtiön säästöhenkivakuutuksiin. Teoriaosuutta laajennetaan myös sijoittamisen perusteeseihin kuten tuotto-riskisuhteeseen ja kuluihin, sillä ne ovat myös vakuutussijoittamisessa merkittävässä asemassa. Rajaamalla työ yksityissijoittajan näkökulmaan pystytään saavuttamaan luotettavaa ja yksityiskohtaista tietoa suosiota kasvattavasta aiheesta tehden opinnäytetyön rakenteesta selkeää ja helppolukuista.

2.2 Tutkimusote ja -menetelmä

Tutkimusotteet voidaan luokitella usealla eri tavalla. Yksinkertaisin jako on lajitella ne laadulliseen (kvalitatiivinen) ja määrälliseen (kvantitatiivinen) tutkimukseen.

Laadullinen tutkimus on usein kuvailevaa ja sen päättelyn logiikka induktiivista, eli tutkimuksessa edetään yksittäisistä havainnoista kohti tuloksia. Tutkimuksessa tehtyihin löydöksiin käytetään pääasiassa lauseita ja sanoja, joihin hyödynnetään sille ominaisia tietolähteitä, kuten tieteellisiä julkaisuja tai haastatteluja. (Kananen 2017, 36-37.)

Laadullinen tutkimus vastaa kysymyksiin miten ja miksi. Etenkin määrällisessä tutkimuksessa vastaavien kysymysten määrä on rajallinen. (Silverman 2010, 118-119.) McLeadin (2008, 2-3.) mukaan laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on saada ilmiöstä selkeä kuvaus sekä yksityiskohtien syvämpi ymmärrys.

Tässä tutkimuksessa tutkimusotteena on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Sijoitusvakuutus ei ole tuotteena yksinkertainen ja sitä saattaa olla vaikea ymmärtää. Sen takia tutkimuksen tarkoituksena on saada selkeä kuvaus sijoitusvakuutuksista veromuutoksen jälkeen sekä selvittää eroja ja yhtäläisyyksiä henkiyhtiöiden tarjoamien sijoitusvakuutusten välillä.

Tutkimusmenetelmänä vertaileva tutkimus pyrkii tapausten välisten yhtäläisyyksien ja erojen tunnistamiseen, ja sitä pidetäänkin keskeisenä asiana teorian muodostumiselle (Puusa & Juuti 2020, 201). Vertailua hyödyntävä tutkija käsittelee

aineiston ominaisuuksia, jotka selvästi sisältävät yhteisiä piirteitä, mutta lopulta kuitenkin yksilöinä eroavat toisistaan. (Rautio n.d.)

Raginin (1987) mukaan vertaileva tutkimus tekee mahdolliseksi invarianssien etsimisen ja edellyttää tutkijan syvälliseen aineiston perehtymiseen. Se myös velvoittaa tutkijan tarkastelemaan tapausta kokonaisuutena. Myös Rautio (N.d.) on sitä mieltä, että vertailu antaa avaimet invarianssien havaitsemiseen. Hän kuitenkin jakaa menetelmän toteavaan ja ohjaavaan vertailuun. Metodikat eroavat toisistaan siten, että ohjaava vertailu tavoittelee kohteiden nykytilan parantamista, kun toteavassa vertailussa tavoitteena on vertailtavien kohteiden selkeä kuvaaminen ja invarianssien löytäminen. Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmän lähtökohtana on vertailla periaatteeltaan identtisten, mutta sisällöltään hyvin erilaisten sijoitusvakuutusten ominaisuuksia. Pää tavoitteena ei ole kuitenkaan kehittää tuotteita, joten tutkimuksen vertailun laatu on luonteeltaan toteava.

Tässä opinnäytetyössä vertailun avulla saadaan selville suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden tarjoamien sijoitusvakuutusten yhtäläisyyksiä. Sen lisäksi vertailemalla pyritään löytämään yksittäisiä merkittäviä eroavaisuuksia, joiden vaikutus sijoitusvakuutukseen on kokonaisuudessaan suuri. Kokonaisuudesta luodaan johtopäätöksiä, eikä vain tyydytä eroavaisuuksien tarkasteluun.

2.3 Aineistonkeruu- ja analyysimenetelmä

Tutkimuksessa käytettävä aineisto kerätään aineistonkeruumenetelmien avulla. Tärkeintä on käyttää menetelmiä, jotka parhaiten tuottavat ratkaisun tutkimusongelmaan. (Kananen 2017, 82-83.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston hankinnassa käytetään tyypillisesti primäärisiä menetelmiä eli yksilö- ja ryhmähaastatteluja tai havainnointia eri muodoissaan. On myös hyvin tavanomaista, että käytössä on sekundäärisiä eli valmiita, tutkijasta riippumattomia aineistoja. Laadullisessa tutkimuksessa käytetyt dokumentit voivat olla vuosikertomuksia, organisaatiokuvauksia, tilastoja tai lähes mitä tahansa, mikä liittyy tutkittavaan ilmiöön. (Puusa & Juuti 2020, 80-81.)

Tässä tutkimuksessa hyödynnetään sekundääristä dataa. Vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista on olemassa tarkat dokumentit, joista aineisto kerätään. Sekundäärisessä datassa on hyvät ja huonot puolensa. Sekundääristä dataa tutkimalla tutkija voi löytää puutteita ja analysoimalla sitä tutkija saa tietoonsa, mitä lisätietoa on kannattava kerätä oikeiden tulosten saavuttamiseksi. Sekundääriseen datan luotettavuudesta ei kuitenkaan voida olla aina varmoja, eikä sitä aina ole tarpeeksi saatavilla tutkimuksen toteuttamiseksi. (Juneja 2020.)

Sijoitusvakuutusten tarkka sisältö määritellään vakioimuotoisissa vakuutusehdoissa (Fasoúlas & Manninen & Niiranen 2014, 180). Lisäksi Laki vakuutusten tarjoamisesta määrittelee vakuutusmuotoiset sijoitustuotteet. Sen mukaan vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista pitää asiakkaalle toimittaa vakioimuotoinen avaintietoasiakirja. (L 20.4.2018/234, 48§.)

Tämän tutkimuksen osalta on merkityksellistä, että tutkittava aineisto koostuu henkiyhtiöiden omista, lain määräämistä dokumenteista tutkimuksen luotettavuuden varmistamiseksi. Erityistä huomiota on kiinnitettävä vakuutusehtojen päivämäärään niin, että varmistutaan ajantasaisilta tiedoilta.

Aineiston analyysi on yksi kriittisimmistä asioista kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Sen vuoksi tutkija varmistaa aina analyysien sopivuuden ja täsmällisyyden aineiston selkeyttämiseksi. (Bansal, Smith & Vaara 2018, 1189–1190.) Olennaisena tavoitteena on ymmärryksen lisääminen, joten analyysi vaatii luovuutta ja perehtyneisyyttä tutkijalta. Tutkimustulokset muodostuvat lähtökohtaisesti analysoimalla saatua aineistoa viitekehykseen ja olemassa oleviin malleihin. (Syrjäläinen, Eronen & Värri 2007, 8.)

Sisällönanalyysi on yksi laadullisen analyysin perinteinen metodi. Tällä analyysimenetelmällä tavoitellaan saamaan tutkittavasta ilmiöstä selkeä kuvaus yleisessä ja tiivistetyssä muodossa kuvaamalla dokumenttien sisältöä sanallisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87–89.)

Laadullisessa sisällönanalyysissä analyysin lähtökohtana on aineisto, mutta se pilkotaan keräämällä merkityt asiat yhteen ja erilleen muusta. Vasta sen jälkeen saatu

tieto kasataan uudeksi kokonaisuudeksi. Tieto ja aineisto luokitellaan ja lopuksi tuloksista muodostetaan tutkimuksen yhteenveto. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104.)

Tässä tutkimuksessa analyysimenetelmänä käytetään sisällönanalyysiä. Tutkimuksen aineistoon, eli henkiyhtiöiden dokumentteihin tutustutaan ja niistä tehdään muistiinpanoja. Kiinnostavat ja tutkimuksen kannalta tärkeät seikat tuodaan esille ja eritellen sekä pyritään saamaan piilossa olevat asiat näkyväksi. Saatu aineisto järjestetään käyttämällä luokittelua analyysin apuvälineenä. Analyysin avulla tutkimuksesta tehdään mielekkäitä johtopäätöksiä, eikä vain esitellä saatuja tuloksia tutkimuksen lukijalle.

2.4 Luotettavuus

On moraalitonta levittää virheellisiä tutkimustuloksia ja vaivata ihmisten päätä turhilla tutkimuksilla (Kommittén om forskningsetik 1999, 9). Sen vuoksi tutkimuksen luotettavuutta on syytä tarkastella, eikä sitä saavuteta ilman suunnitelmallista perehtymistä laadunvalvontaan.

Luotettavuutta tutkitaan yleisesti luotettavuuskäsitteitä, kuten validiteettia ja reliabiliteettia hyödyntämällä. Validiteetilla tarkoitetaan oikeiden asioiden tutkimista, eli mitä varten tutkimusta ylipäätään tehdään. Laadullisessa tutkimuksessa validiteettia ja arvioidaan jatkuvasti ja tutkimuksen luotettavuus onkin tutkijan arvioinnin ja näytön varassa. Määrällisessä tutkimuksessa nämä käsitteet ovat helpommin toistettavissa. (Kananen 2008, 123.) Tämän tutkimuksen validiteetin kannalta on olennaista tuoda esille sijoitusvakuutusten ominaisuuksia ja vertailla niitä eri henkiyhtiöiden tarjoamien vakuutuskuorien kesken.

Reliabiliteetti tarkoittaa tulosten pysyvyyttä tai toistettavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160). Tässä tutkimuksessa reliabiliteetin kannalta on syytä huomioida etenkin tutkimusaineiston päivämäärä. Esimerkiksi vero- tai lakimuutosten seurauksena tieto ei ole enää luotettavaa. Voidaankin todeta, että uudelle tutkimukselle on aihetta tulevaisuudessa viimeistään uusien laki- tai veromuutosten myötä.

Dokumenttien käyttö tutkimusaineistossa tuo omat haasteensa ja onkin tärkeä selvittää, että tässä tutkimuksessa vertailua tehdessä tuoteselosteet ja -ehdot eivät sisällä vanhentunutta tietoa. Tutkimusaineistossa hyödynnetään ainoastaan henkiyhtiöiden omia dokumentteja.

Dokumenttien laatimisella on aina oma tarkoituksena. Sellaiset asiat dokumentoidaan, jotka ovat esimerkiksi lainsäädännön takia pakollisia (Kananen 2017, 121). Tässä tutkimuksessa hyödynnettävä lakisääteinen sekundäärinen data lisää tutkinnan luotettavuutta, sillä sijoitusvakuutusten lakimuutoksen myötä jokaisen Henkiyhtiön avaintietoasiakirjat on päivätty tälle vuodelle ja ovat siten vertailukelpoisempia keskenään.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuus on toisaalta ymmärrettävä laajemmin, kuin vain reliabiliuden ja validiuden käsitteiden kautta. Luotettavuuden arvioinnissa käytetään ajatusta siirrettävyydestä, eli pohditaan tutkimustulosten pitävyyttä toisessa tutkimusympäristössä ja voitaisiinko siellä aiheita tutkia uudelleen. Toinen luotettavuuden käsite on uskottavuus. Siinä on kyse siitä, kuinka arvioijat näkevät tutkimustulokset todeksi ja ovat ylipäättään vakuuttuneita siitä, että tutkimus on kokonaisuudessaan toteutettu asianmukaisesti. Kolmas luotettavuuden käsite on yleistettävyyys, eli onko tutkimustulokset yleistettävissä ja pätevät muuhunkin, kuin tutkittuun tapaukseen. Mitä selvemmin ja yksityiskohtaisemmin tutkijan pystyy kertomaan tutkimuksensa eri vaiheista, sitä paremmin tutkimuksen luotettavuustekijät toteutuvat. (Puusa & Juuti 2020, 171, 181.)

2.5 Aiemmat tutkimukset

Eduskunnan 13.3.2019 hyväksymän osakesäästötililain ansiosta yksityissijoittajan on mahdollista sijoittaa vuodesta 2020 alkaen osakkeisiin osakesäästötilin kautta (Kallunki ym. 2019, 84). Sen innoittama viimeisen vuoden aikana sijoittamisesta on tehty valtavasti tutkimuksia. Mikään näistä vuonna 2020 osakesäästötileistä tai sijoittamisesta tehdyistä tutkimuksista ei poissulje sijoitusvakuutusten pohdintaa ja käsittelyä, mutta yksikään ei varsinaisesti tutki sitä. Sijoitusvakuutuksista ei ole lainkaa vertailevia tutkimuksia uusimman sijoitusvakuutuksia koskeneen

veromuutoksen jälkeen, eikä muutosten myötä aikaisempia tutkimustuloksia voida käyttää tämän tutkimuksen luotettavuuden varmistamiseen.

Leinonen (2015) tutki opinnäytetyössään sijoitusvakuutuksia erilaisten sijoittajaprofiilien kesken. Työssä vertailtiin kymmentä yksityissijoittajalle tarjottavaa sijoitusvakuutustuotetta, joissa vertailun mittareina käytettiin sijoitusaikaa, kuluja, tuote-ehtoja, sijoitusmäärää ja mahdollista perinnönjakoa. Tutkimuksen perusteella ei voitu nimetä yhtä tiettyä tuotetta parhaaksi mahdolliseksi sijoitukseksi. Sijoittajaprofiilille voitiin kuitenkin nimetä yhdestä kolmeen selkeästi muita paremmin soveltuvaa vaihtoehtoa.

Koski (2017) ja Laesterä (2018) tutkivat opinnäytetöissään perintöveromuutoksen vaikutuksia sijoitusvakuutuksiin. Tutkimukset toteutettiin laadullisena ja aineisto kerättiin haastattelemalla alan asiantuntijoita. Molemmat tutkimukset toteutettiin sijoitusneuvojan näkökulmasta, mutta tutkimustulokset olivat eriäviä. Kosken (2017) opinnäytetyön tuloksena oli, että vuonna 2017 voimaan astuneella perintöveromuutoksella on merkitystä myyntiin, kun Laesterän (2018) tutkimuksesta selvisi, että muutoksella ei ole suoranaista vaikutusta.

Mäki ja Reinikainen (2018) tutkivat opinnäytetyössään sijoitusvakuutuksia laatien tilanneanalyysin vuoden 2018 sijoitusvakuutuksista. Tavoitteena oli selvittää, onko sijoitusvakuutukset ajantasaisia sijoituskohteita 2017 perintöverolain muutoksen jälkeen. Tutkimustavoitetta lähestyttiin sijoitusvakuutusten ja rahastojen vertailulla samalla selvittäen sijoitusvakuutusten läpinäkyvyyttä. Tutkimus toteutettiin käsittelemällä kuutta eri sijoitusvakuutusta kulujen ja vakuutusehtojen osalta. Tutkimuksesta selvisi, että sijoitusvakuutukset ovat edelleen kustannustehokas tapa säästää pitkällä aikavälillä, mutta vakuutusehtojen osalta haasteita aiheutti kulurakenteen hahmotus.

Kolari (2020) selvitti opinnäytetyössään, mitä sijoitusvakuutukset ovat ja miten niitä verotetaan. Tutkimus toteutettiin uusimman 2020 tuloverolain muutoksen jälkeen. Tavoitteena oli laatia helppolukuinen ja selkeä tutkimus, mistä lukijan on vaivaton tutustua sijoitusvakuutuksia koskevaan veromuutokseen. Tutkimuksesta voidaan

yleisesti todeta, että veromuutoksella on ollut vaikutusta sijoitusvakuutusten kannattavuuteen.

3 Sijoitusvakuutukset

3.1 Mikä on sijoitusvakuutus?

Sijoitusvakuutukset eli sijoitussidonnaiset henkivakuutukset ovat henkiyhtiöiden tarjoamia henkivakuutusdirektiivin mukaisia sijoitussopimuksia. Sopimusten päätarkoituksena on saada vakuutuksenottajalle tuottoa, kasvattaa varallisuutta ja saada taloudellista turvaa kuolemantapauksen varalle. (Pentikäinen & Rantala 2009, 396.)

Vakuutussäästämistä voi tehdä myös jonkun muun kuin säästäjän itsensä eduksi. Rantalan ja Kivisaaren (2020, 479) mukaan vanhemmat voivat säästää lapselle tehdyllä sijoitusvakuutuksella opiskelua varten, tai isovanhemmat lapsenlapsen ajokorttiin. Esimerkiksi Yhdysvalloissa vakuutussäästäminen on yksi tärkeimmistä sijoitusmuodoista lapsen yliopistokoulutusta varten.

Sijoitusvakuutuksissa vakuutuksenottaja maksaa vakuutusmaksuja, joita vakuutusyhtiö säilyttää asiakkaan lukuun ja palauttaa takaisinostossa tuottoineen. Sopimuksella on vakuutettuna henkilö, joka on tyypillisesti myös vakuutuksenottaja. Sijoitusvakuutusta, jossa ei ole vakuutettua on nimeltään kapitalisaatiosopimus. Vakuutuksenottaja voi itse päättää, kuinka hänen vakuutuksensa sisään maksamat varat sijoitetaan. Tyypillisesti vakuutusyhtiöt tarjoavat runsaasti eri omaisuuslajien vaihtoehtoja, kuten rahastoja, osakkeita tai korkosijoituksia asiakkaan kartoittamisen pohjalta. Omaisuuslajeilta edellytetään, että niiden kohteille pystytään aina määräämään arvo ja ne voidaan muuttaa tarvittaessa rahaksi sopimusehtojen mukaisesti. (Turtiainen 2018, 134.) Kivisaaren ja Kaholan (2017, 143) mukaan sijoituksiin ei kuitenkaan saa sisältyä vakuutusyhtiön omia osakkeita tai osuuksia.

Yllä mainittu eri omaisuuslajeihin sijoittava sopimus kuvaa tyypillistä sijoitussidonnaisesta vakuutusta. Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa vakuutuksenottaja voi itse

päättää, kuinka hänen sopimukseen maksamansa varat sijoitetaan edelleen. Sopimuksen mahdollinen arvonnousu perustuu valittujen omaisuuslajien kehitykseen. (Alhonsuo, Nisén, Nousiainen, Pellikka & Sundberg 2012, 307.)

Laskuperustekorkoisessa sijoitusvakuutuksessa vakuutukselle sovitaan tietty perustekorko tai vakuutuksenantajan tarjoama asiakashyvitys, joka sopimukselle aina vähintään maksetaan. Vakuutusyhtiö sijoittaa edelleen asiakkaan maksamat vakuutusmaksut ja ottaa markkinariskin asiakkaan puolesta. (Pentikäinen & Rantala 2009, 401–402.)

3.2 Sijoitusvakuutuksen tekeminen

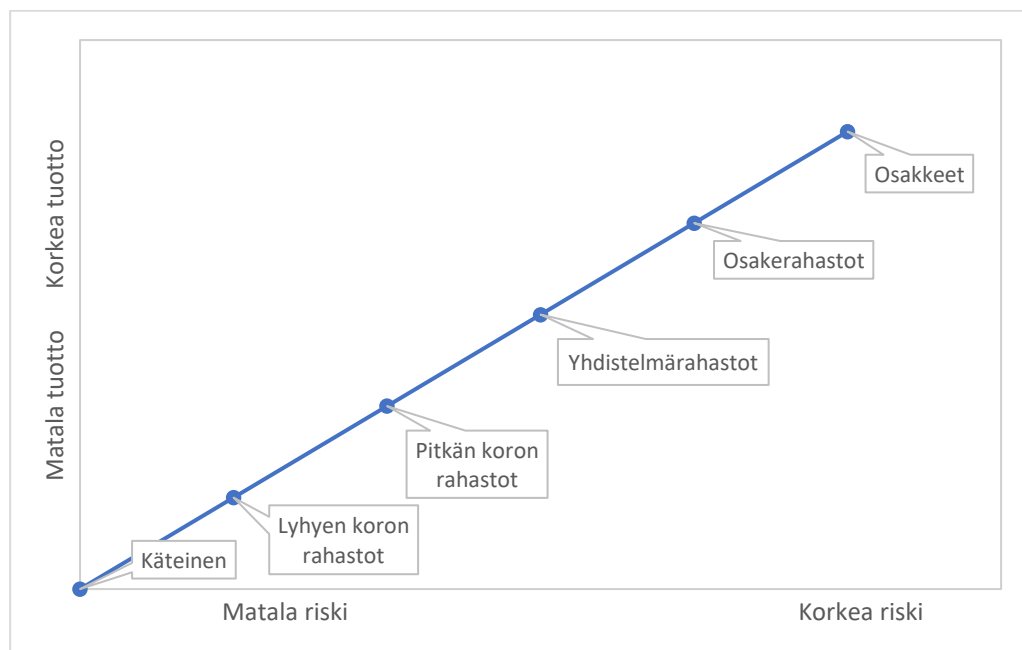
Sijoitusvakuutusten tarjoamisen aloittamiseen ja harjoittamiseen sovelletaan lakia vakuutusten tarjoamisesta. Vakuutusten tarjoamisella tarkoitetaan vakuutus sopimuksen valmistelua, vakuutus sopimusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen ja vakuutus sopimusta koskevien muiden tietojen antamista, vakuutus sopimuksen tekemistä ja avustamista vakuutus sopimuksen hoitamisessa ja täyttämässä. (L 234/20.4.2018, 2§.)

Sijoitusvakuutukseen sijoittaminen tapahtuu vakuutuksenottajan ja vakuutusyhtiön solmimalla sijoitus sopimuksella. Sopimuksen teon yhteydessä vakuutuksenottajan kanssa sovitaan sijoitus ajasta, strategiasta ja riskitasosta, eli laaditaan sijoitus suunnitelma. Vakuutus sopimuksen sisältö määritellään vakimuotoisissa vakuutusehdoissa ja avaintietoasiakirjoissa. Kapitalisaatiosopimusta lukuun ottamatta vakuutus sopimuksen sopijaosapuolina ovat vakuutuksenottaja ja vakuutuksenantaja, sekä kolmantena tahona vakuutettu, jonka kuoleman varalta vakuutus on otettu. Sijoitusvakuutuksissa on myös lähes poikkeuksetta aina edunsaajamääräys. Edunsaajan oikeus syntyy vakuutuksenottajan tai vakuutetun kuollessa ennen säästön nostoa. Tyypillisesti sopimuksen edunsaajina on sijoittajan omaiset tai kuolinpesä. (Fasoúlas ym. 2019, 222.)

3.3 Tuotto ja riski

Vakuutusottajan harkitessa uuden sijoitusvakuutuksen ottamista, hänen kannaltaan merkittäviä sijoitusvakuutusten ominaisuuksia ovat tuotto-odotus ja riski sekä vakuutus sopimuksesta asiakkaan maksettavaksi tulevat kulut (Pellikka 2020, 14). Sijoittajalla ei aina ole käsitystä siitä, minkä suuruisen riskin hän ottaa. Sen vuoksi sijoitusvakuutuksen riskeistä on kerrottava asiakkaalle ymmärrettävästi. On mahdollista, että sijoitettua pääomaa ei milloinkaan saa takaisin tai vain osan siitä. Saarion (2020, 101) mukaan riskin ymmärtäminen onkin sijoitustoiminnan keskeinen osa-alue ja menestyksen avain.

Sijoitusvakuutuksissa, kuten muissakin sijoitusinstrumenteissa riski ja tuotto kulkevat käsi kädessä. Sijoituskohteiden riskeissä on huomattavia eroja, eikä täysin riskitöntä sijoitusta ole olemassa. Tuotto-odotuksen ollessa suuri, myös riskitaso on korkealla. Sen sijaan maltillisemman tuotto-odotuksen vaihtoehdoissa on myös sijoituksen riski pienenee. (Henkivakuutus, säästö- ja sijoitusvakuutukset 2020. n.d.)



Kuvio 1. Riski-tuottosuhte tyypillisten sijoitusinstrumenttien välillä (Mukaillen Puttonen & Repo 2011, 34).

Riskiin kuuluu aina epävarmuus. Siihen vaikuttavia tekijöitä ei voida aina ottaa huomioon, eikä sen seuraukset ole koskaan täysin ennustettavissa. Sijoitustoiminnassa on lukuisia eri riskejä ja niiden toteutuminen perustuu aina tiettyyn todennäköisyyteen. (Alhonsuo ym. 2009, 40, 78.)

Sijoittajalla on mahdollisuus vaikuttaa riskiin myös itse. Jotta sijoittaja ymmärtää riskin ja tuoton vaikutuksen ja niistä koituvat kulut valitun sijoitusstrategian myötä, on sijoittamisen aloittamisessa lähdettävä sijoitussuunnitelman laatimisesta. Sijoitussuunnitelmaa käsitellään tarkemmin luvussa 3.5.

Alhonsuon ym. (2009, 78) mukaan markkinariski syntyy jonkin varallisuuserän laajoista hintamuutoksista. Tyypillisesti markkinariski jakautuu osake-, korko- ja valuutariskeihin. Korkojen tai kaupankäynnin kohteina olevien instrumenttien, kuten osakkeiden ja valuuttojen arvot vaihtelevat, joten niillä käytävä kauppa ja omistaminen sisältävät riskiä.

Operatiivinen ja strateginen riski ovat menetyksiä, joissa yksittäinen tekijä tai ilmiö voi jo itsessään vaikuttaa riskin toteutumiseen. Operatiivinen riski aiheutuu esimerkiksi henkilöstön tai järjestelmien puutteellisuuksista, kun strateginen riski on tyypillisesti osana ylimmän johdon toimintaa ja osoittautuu väärinä tavoitteina tai resursien ylityksenä. (Alhonsuo ym. 2009, 78.)

Sijoitusvakuutuksissa sijoittajalla on aina liikkeellelaskijariski, sillä sopimukset eivät sisällä tilejä koskevaa talletussuojaa vastaavaa järjestelyä. Vakuutuksenottajan on mahdollista menettää kaikki säästöt esimerkiksi sopimuksen vastapuolen ollessa kyvytön suoriutumaan sitä koskevista velvoitteista. (Pellikka 2020, 26.) Vakuutuksenottajaa suojaa kuitenkin vakuutusyhtiöitä koskevat maksuvalmiussäätely- ja vakavaraisuusvaatimukset. Näin varmistetaan, että vakuutuksenottajat saavat heille kuuluvat suoritukset poikkeustilanteessa. Etenkin finanssikriisin jälkeen vakavaraisuusvalvonnan ensisijaisena tavoitteena on ollut vakuutuksenottajien etujen turvaaminen. (Rantala & Kivisaari 2020, 201.)

Puttonen ja Repo (2011, 134) ovat tutkineet, että sijoitusvakuutukseen voi tyypillisesti sijoittaa kertasijoituksena ja ottaa näin tietoisesti aikariskin tai vaihtoehtoisesti jakaa suoritus useampaan osaan minimoiden keskihinnan hajonta. Varmin tapa välttää aikariskiltä on kuukausisijoittaminen. Melkein kaikki yhtiöt tarjoavat mahdollisuutta kuukausisijoittamiseen, mutta palkkioiden kohdalla on valtavia eroja yhtiöstä ja maksutavasta riippuen.

3.4 Kulut

Sijoittamisen kulut vähentävät aina tuottoa. Mitä suuremmat kulut, sitä vähemmän sijoituksen tuotosta jää jäljelle. Ennen sijoituspäätöstä onkin syytä tutustua erilaisiin kuluihin ja selvittää, mitkä ovat sopimuksen kokonaiskulut. (Elo & Saarhelo 2018, 135.)

Salkunhoidon ulottuvuudet vaikuttavat sopimuksen kuluihin. Passiivinen salkunhoitaja ei pyri ottamaan omaa näkemystä, vaan painottaa salkun sisällön tietyn indeksin mukaan. Aktiivisessa hoitomallissa rahaston koostumus eroaa sitä vertailevasta indeksistä merkittävästi. Päällimmäisenä tavoitteena on saada oikeilla painotuksilla yli-tuottoa indeksiin nähden. Luonteenomaista on, että aktiivisen salkunhoidon kustannukset ovat suuremmat kuin passiivisen. (Puttonen & Repo 2011, 130.)

Turtiaisen (2018, 327) mukaan kulut jaotellaan kertaluonteisiin kuluihin, jatkuvaluonteisiin kuluihin ja mahdollisiin satunnaisiin kuluihin. Kertaluonteiset kulut koostuvat tyypillisesti perustamiskuluista ja irtautumiskuluista, eli merkintä- ja takaisinostopalkkioista tai sopimuksen päättämisestä. Jatkuvaluonteisia kuluja ovat esimerkiksi salkkutapahtumiin liittyvät kulut, kuten sijoituskohteen kaupankäyntipalkkiot ja muut jatkuvat kulut, kuten omaisuudenhoitopalkkiot. Satunnaiset kulut muodostavat tulokseen perustuvat palkkiot ja voitonjako-osuudet.

Sijoitusvakuutusten kuluja koskevassa osiossa kuvataan sijoittajalle aiheutuvat kulut. Kokonaiskulut on esitettävä kumulatiivisesti euromäärisenä ja prosentuaalisena

osuutena kolmen eri sijoitusajan osalta vertailtavuuden helpottamiseksi. Tuoton vähentymisellä (RIY) esitetään kulujen vaikutus sijoittajan mahdollisesti saamaan tuottoon. (Turtiainen 2018, 327–328.)

3.5 Säästö- ja sijoitussuunnitelma

Sijoitussuunnitelma on yksityissijoittajan ainut tuki salkun arvon vaihdellessa. Onnistuakseen sijoitusmarkkinoilla yksityissijoittajan on laadittava itselleen selkeät ja yksinkertaiset sijoitusperiaatteet ja keskityttävä niihin. Selkeän sijoitussuunnitelman avulla sijoittaja välttää hätiköidyt, tunteisiin perustuvat liikkeet markkinoiden ollessa epäsuotuisat. (Saario 2020, 83, 86.)

Myös Havia, Lappalainen ja Rinta-Loppi (2014, 250) näkevät, että sijoitussuunnitelmalle on sijoittamisessa paikkansa. Heidän mukaansa sijoitussuunnitelmassa sijoittajan kannalta on tärkeää miettiä, mitä sijoittamisella tavoittelee. Ymmärtäessään tavoitteen tärkeää on myös tiedostaa, missä ajassa tavoite saavutetaan ja millaista riskinottoa se vaatii. Tavoitteiden ja siihen vaaditun ajan ymmärtäminen luo pohjan sijoitussuunnitelmalle. Mitä pidempi on sijoitusaika, sitä enemmän riskiä sisältäviä omaisuuslajeja, kuten osakkeita voidaan ottaa. Tärkeä on tällöin myös ottaa huomioon mahdolliset sijoitusaikana tehtävät nostot.

Sijoitussuunnitelmaa laatiessa jokainen yksityissijoittaja joutuu miettimään, kuinka paljon riskiä on valmis kestämään. Varojen alkuperällä on suuri vaikutus siihen, kuinka niitä on valmis sijoittamaan. Omalla työllä ansaituille rahoille ei välttämättä ole valmis ottamaan samanlaista riskiä kuin perintönä saaduille varoille. (Järvinen & Parviainen 2012, 40–41.) Kuitenkin Saario (2020, 86) on todennut omien tunteiden olevan menestyksen pahin este, eikä varojen alkuperällä saisi olla merkitystä sijoitussuunnitelmaa tehdessä.

Sijoitettavien summien suuruus ja varojen kohdentaminen tavoitteita vastaaviin omaisuuslajeihin tulisi huomioida sijoitussuunnitelmaa tehdessä. Myös se, onko itsellä osaamista tai halua päättää sijoituskohteet, vai antaako valtuutuksen varainhoitajalle varojen sijoittamista varten vaikuttaa lopulliseen päätökseen. Varainhoitajat

perivät palkkion työstään, mutta luottamalla ammattilaiseen yksityissijoittajan ei tarvitse itse käyttää aikaa tai osaamista markkinoiden seuraamiseen. (Puttonen & Repo 2011, 18, 25.)

Järvinen ja Parviainen (2012, 42) toteavat, että markkinalla hyvin pärjänneet sijoittajat ovat uskoneet omaan sijoitussuunnitelmaan ja pitäneet siitä kiinni. Myös Saario (2020, 83) painottaa, että tunteille ei saisi antaa valtaa, kun markkinoiden arvot vaihtelevat. Markkinoilla onnistuneet sijoittajat ovat keskittyneet sektoreihin, mitkä vastaavat lähimmäksi heidän osaamisaluettaan. Samaan aikaan he ovat ymmärtäneet riskin ja osanneet olla välittämättä siitä.

3.6 Sijoitusvakuutusten ominaisuuksia

Vakuutusyhtiöt tarjoavat vakuutussäästämistä pitkäaikaissäästämisen muotona, mitä yksityissijoittajat voivat käyttää verosuunnittelun apuvälineenä siirtämällä verotuksen pitkälle tulevaisuuteen. Sijoitusvakuutus sopimukset ovat tyypillisesti vakuutuksenottajalle valmiita ja vaivattomia ratkaisuja ja siksi onkin syytä selvittää muut mahdolliset yksityissijoittajaa hyödyttävät sijoitusvakuutuksen ominaisuudet. (Heikinheimo 2017.)

Sijoitusvakuutuksen sisällä tapahtuva sijoitustoiminta on verovapaata, joten sijoittajan on mahdollista vaihtaa sijoitusinstrumentteja ja käydä esimerkiksi osakekauppaa veroja miettimättä. Verotus realisoituu vasta siinä vaiheessa, kun sopimuksen varat nostetaan tilille. Sijoitusvakuutuksen hyöty on sitä suurempi, mitä pidempi sijoitusaika ja kokonaistuotto sopimuksella on. (Heikinheimo 2017.)

Sijoitusten siirtoa vakuutusyhtiöiden välillä ei ole kuitenkaan mahdollista toteuttaa ilman, että siitä aiheutuisi veroseuraamuksia sijoittajalle. Sijoitusvakuutuksen kilpailuttaminen toisen vakuutusyhtiön kanssa ei onnistu veroitta, vaan sijoittajan on ensin ennen aikaisesti päätettävä nykyinen vakuutus sopimus, eli tehtävä takaisinnosto ja aloitettava säästäminen alusta uuden vakuutusyhtiön sopimukseen. (Fasoúlas ym. 2014, 183.) Artikkelissaan Heikinheimo (2017) on kuitenkin sitä mieltä,

että sijoitusvakuutuksen hyöty on sitä suurempi, mitä pidempi sijoitusaika on. Sopimuksen realisointi on siten usein sijoittajalle taloudellisesti kannattamatonta.

Siinä missä veroseuraamukset tekevät sijoitusvakuutuksen kilpailuttamisesta usein kannattamatonta, myös sijoitussuunnitelman muutokset ja keskeytyminen lisää tyypillisesti sopimukselle aiheutuvia kuluja. Sijoittajan kohdalla on erityisen tärkeää, että sijoitusten painotuksia on mahdollista muuttaa tai laajentaa muihin vaihtoehtoisii instrumentteihin sopimuksen sisällä. Sijoitusvakuutukset ovat pitkäaikaissäästämisen muoto, joten sijoittajan elämäntilanne ja sen myötä sijoitusten riskinottohalukkuus ja tavoitteet muuttuvat sopimuksen aikana lähes aina. (Fasoúlas ym. 2014, 183-184.)

Sijoitusvakuutus kuolemantapauksessa

Sijoitusvakuutuksessa on aina vakuutettuna kohdehenkilö, jolle säästöt sekä niiden tuotto palautetaan henkilön eläessä. Kuolevuushyvityksellä estetään säästöjen jääminen vakuutusyhtiöön, mikäli vakuutettu kuolee sopimusaikana. Se voidaan toteuttaa maksamalla vakuutuksiin lisätuottoa tai veloittamalla normaalia pienempää vakuutusmaksua. Lähtökohtaisesti sijoitusvakuutuksen säästöt on aina turvattu kuoleman varalta, jolloin korvauksena edunsaajille maksetaan sopimukseen kertynyt säästön määrä kokonaan tai vapaavalintaisena lisäturvana jopa korotettuna. (Jokela, Lammi, Lohi, & Silvola 2013, 95-96.)

Edunsaajan määrittäminen on erittäin tärkeää, koska sen avulla vakuutuksenottaja ilmaisee tahtonsa varojen siirtymisestä vakuutetun jälkeen. Vakuutustapahtuma, kuten vakuutuksenottajan kuolema laukaisee edunsaajan oikeudet ja tällöin määrätystä edunsaajasta tulee vakuutuksen uusi omistaja. Vakuutustapahtuman myötä vakuutuskorvaus, eli kertyneet säästöt siirtyvät edunsaajalle. (Jokela ym. 2013, 334.)

3.7 Sijoitusvakuutusten verotus

Tulovero on yleislaki, jota sovelletaan verovelvollisia verotettaessa. Luonnollisten henkilöiden henkilökohtaiset verotettavat tulot ovat joko pääoma- tai ansiotuloa.

Pääomatulojen verokanta on 30 prosenttia 30 000 euroon saakka ja sitä ylittävältä osalta veron osuus on 34 prosenttia. (Anderson, Linnakangas & Frände 2016, 6.)

Tuloverolain 34§:n mukaan sijoitusvakuutuksessa vakuutetun elinaikana saatu vakuutussäästö on vakuutettulle veronalaista pääomatuloa. Veronalaista pääomatuloa on kuitenkin vain tuotto, jos 1) suoritus maksetaan kerralla tai useammassa erässä kahden vuoden sisällä ja 2) suoritus tulee vakuutuksenottajalle itselleen tämän ollessa vakuutettuna tai edunsaajamääräyksen perusteella vakuutuksenottajan puolisolle, ylenevässä tai alenevassa polvessa olevalle perilliselle, ottolapselle tai tämän rintaperilliselle, kasvattilapselle tai puolison lapselle; 3) vakuutuksen maksuja ei ole vähennetty verotuksessa. (L 1535/30.12.1992, 34§.)

Sijoitusvakuutuksen tuotto lasketaan siten, että säästösummasta vähennetään maksetut vakuutusmaksut sekä mahdolliset kulut. Jäljelle jäävä osuus on verotettavaa pääomatuloa, eli tuottoa. Säästön karttumista tai sijoituskohteille kertyvää tuottoa ei veroteta juoksevasti, vaan sijoitetuille varoille kertynyt tuotto verotetaan vasta siinä vaiheessa, kun vakuutusyhtiö maksaa varoja sijoittajan tilille. Tuotto kumuloituu koko vakuutussopimuksen ajan vakuutuskuoren sisällä ilman vuotuista tulon verotusta korkoa korolle -periaattella. (Räbinä, Myllymäki & Myrsky 2019, 168-170.)

Vakuutetun henkilön kuolemantapauksessa suoritettavan kuolemantapauskorvauksen verotuksesta säädetään Perintöverolain 7§:ssä. Perintöveroa on suoritettava myös perittävän kuoleman johdosta kuolinpesälle tai edunsaajalle maksettavasta henkilövakuutuksen nojalla saadusta vakuutuskorvauksesta. Sijoitusvakuutus on yllä mainitun mukaan siten perintöveronalaista omaisuutta, mutta sen tuoton osuutta ei erikseen tuloveroteta. (L 378/12.7.1940.)

Sijoitusvakuutusten veromuutokset 1.1.2020

Ennen vuotta 2020 vakuutuksen tuoton jäädessä negatiiviseksi luovutustappioita ei voinut vähentää verotuksessa luovutusvoitoista. Uusimman säästöhenkivakuutusten

tappioita koskevan Tuloverolain 35.3 §:n mukaan, jos sopimuksen perusteella sopimusaikana maksettujen suoritusten määrä vähennettynä niistä tuloksi luetulla määrällä alittaa maksujen määrän, näin muodostunut tappio on sopimuksen päättymisvuonna luonnollisen henkilön ja kuolinpesän verotuksessa vähennyskelpoinen veronalaisista pääomatuloista. (L 1535/30.12.1992, 35§.)

Uusien tuloverotusta koskevien säännösten myötä myös vielä vuonna 2019 noudatetusta käytännöstä takaisinostojen osalta on luovuttu. Aiemmin vuotta 2020 sijoittajan oli mahdollista tehdä takaisinosto ilman, että verotus realisoituu, mikäli nosto kohdistuu pääomaan. (Räbinä ym. 2019, 179.) Uuden sääntelyn myötä sopimuksen perusteella vakuutusasuina, takaisinostoarvona tai muulla nimellä maksetuista suorituksista luetaan maksuvuoden veronalaiseksi tuloksi se suhteellinen osuus, joka maksuhetkellä vastaa jäljellä olevan tuoton osuutta säästön määrästä. (L 1535/30.12.1992, 35§.)

4 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin keräämällä aineisto tutkimussuunnitelman mukaisesti sekundääristä dataa hyödyntämällä. Aineisto tiivistettiin sanallisesti ja esiin tuotiin teoreettisen viitekehyksen mukaan jokaisen eri henkivakuutusyhtiön sijoitusvakuutuksen olennaiset tiedot.

Työni tässä luvussa tarkastellaan vakuutusyhtiöiden sijoitusvakuutuksia. Henkivakuutusyhtiöt valittiin Finanssialan teettämän vuotuisen tilaston avulla niin, että vertailun kohteeksi valittiin viisi Suomen suurinta sijoitussidonnaisen henkivakuutuksen myöntäjää vuonna 2019 (Finanssiala 2019). Henkivakuutusyhtiöt luokiteltiin tähän lukuun suuruusjärjestyksessä ja alalukujen sisältö jäsennettiin kuvaamaan tyypillistä pitkäaikaissäästämissen elinkaarta sopimuksesta sen irtisanomiseen tai vakuutetun kuolemaan.

Kaikki vertailtavat kohteet olivat yksityissijoittajalle tarjolla olevia sijoitusvakuutuksia. Kanasen (2015, 139) mukaan vertailevassa tutkimuksessa tutkittavien kohteiden kriteerit on syytä valita etukäteen, jolloin jo havainnointivaiheessa voidaan keskittyä

tutkimuksen kannalta merkityksellisiin seikkoihin. Sen mukaisesti tässä luvussa aineistosta on olennaista esittää etenkin jokaisen vertailtavan kohteen kulurakenne, joustavuus ja lisäturvat. Seuraavissa alaluvuissa käytetään lähteinä ainoastaan yhtiöiden omia dokumentteja tutkimusaineiston luotettavuuden varmistamiseksi.

4.1 Op-Henkivakuutus Oy

OP-sijoitusvakuutus on OP-Henkivakuutus Oy:n tarjoama sijoitussidonnainen henkivakuutus, joka tavoittelee positiivista arvonnousua vakuutukseen maksetuille suorituksille vakuutuksen voimassaoloaikana. Sopimuksen sijoituskohteet koostuvat OP-Rahastoyhtiön hallinnoimista sijoitusrahastoista tai OP-Henkivakuutuksen tarjoamista sijoituskoreista. OP-Sijoitusvakuutus tarjoaa omaisuuslajihajautusta osake-, yhdistelmä- sekä korkorahastoihin. Sen lisäksi vaihtoehtoisesti mahdollista on myös sijoittaa vaihtovelkakirja-, yrityslaina- sekä raaka-ainerahastoihin. (Op-sijoitusvakuutus 2019a, 2; Op-sijoitusvakuutus 2020, 5.)

Sijoitusvakuutukseen on mahdollista tehdä kertasijoituksia sekä säästää kuukausittain maksusuunnitelman mukaisesti. Suoritusten vähimmäismäärä on rajoitettu 50 euroon kuukaudessa tai 500 euroon vuodessa. Kuukausittain säästävä vakuutuksenottaja voi halutessaan maksaa ylimääräisiä maksuja ilman maksusuunnitelman muutosta. Sopimuksille määrätty euromääräinen maksujen yläraja on 10 miljoonaa euroa. (Op-sijoitusvakuutus 2019b, 1; Op-sijoitusvakuutus 2020, 4.)

Sijoitusvakuutuksen hoitokuluna peritään 80 000 euroon asti 0,4 % vuodessa ja sen ylittävältä osalta 0,2 % vuodessa. Hoitokululla tarkoitetaan vuotuista, juoksevaa vakuutuksen kuluja. Kokonaiskulu määräytyy valittujen sijoituskohteiden perusteella. Vakuutuksenottajan vaatimista toimenpiteistä mm. todistuksista, panttauksista, selvityksistä ja muista vastaavista muutoksista peritään aina toimenpidekuluna vähintään 50 euroa. (Op-sijoitusvakuutus 2019c, 1.)

Sijoituskohteiden vaihtaminen on täysin kulutonta verkkopalvelussa. Pankissa tehtävät muutokset on rajattu neljään vuotuisen vaihtoon. Sen ylittävältä osalta peritään

50 euroa jokaista toimeksiantoa kohden. Vakuutusyhtiö ei maksa sijoitusvakuutukseen asiakashyvitystä tai perustekorkoa, vaan arvo määräytyy täysin sijoituskohteiden arvonmuutoksen perusteella. (Op-sijoitusvakuutus 2019a, 2–3; Op-sijoitusvakuutus 2019b, 3; Op-sijoitusvakuutus 2019c, 1.)

Sopimus on voimassa aina vakuutuskirjan mukaisen määräajan, kuitenkin vähintään 3 vuotta sopimuksen tekemisestä sekä 100 vakuutetun ikävuoteen asti. Minimisijoitusaikaa ei ole kuitenkaan määritetty, vaan suositeltu vähimmäissijoitusaika on 3 vuotta. Vähimmäissijoitusaika perustuu vakuutuksen irtautumiskuluihin ensimmäisten vuosien aikana. (Op-sijoitusvakuutus 2019a, 2; Op-sijoitusvakuutus 2019b, 3.) Kulu veloitetaan nostettavasta säästön määrästä alla olevan taulukon mukaisin ehdoin, kuitenkin aina vähintään 50 euroa:

Taulukko 1. Nostokulun määräytyminen OP-sijoitusvakuutuksessa (Mukaillen Op-sijoitusvakuutus 2020, 7)

Sijoitusaika (kk)	Nostopalkkion nostettavasta määrästä
1–12	3 %
13–24	2 %
25–36	1 %
yli 36	maksuton

Vakuutuksenottaja voi päättää halutessaan sopimuksen irtisanomalla. Irtisanominen on aina suoritettava kirjallisesti. Vakuutukseen on myös sisällytetty oikeus kuolemantapauskorvaukseen sekä koko vakuutussäästöön. Kuolemantapauksessa kertynyt va-

kuutussäästö maksetaan vakuutuksenottajan nimeämille edunsaajille. Edunsaajamääräystä on mahdollista muuttaa sopimuksen aikana. (Op-sijoitusvakuutus 2019a, 2–4; Op-sijoitusvakuutus 2019b, 1.)

4.2 Nordea Henkivakuutus Suomi Oy

Nordea Visio on Nordea Henkivakuutus Suomi Oy:n myöntämä pitkäaikaiseen säästämiseen ja sijoittamiseen tarkoitettu sijoitussidonnainen säästöhenkivakuutus. Tuotteen arvonkehitys määräytyy Nordea Visioon valittujen sijoituskohteiden, kuten osake- tai korkorahastojen, sijoituskorien tai joukkolainojen arvon muutoksesta. Sopimukselle on mahdollista valita myös vakuutustili, mutta tällä hetkellä vakuutustili ei vaikuta arvonkehitykseen. (Nordea Visio 2015, 1; Nordea Visio 2020a, 6; Nordea Visio 2020c, 1.)

Vakuutuksenottaja voi maksaa sopimukselle vakuutusmaksuja joustavasti joko kertasijoituksena tai säästämällä kuukausittain. Minimisijoitus on 50 euroa kuukaudessa, eikä lisäsijoitusten määrää ole rajoitettu. Suoritetuista vakuutusmaksuista ei peritä lainkaan merkintäpalkkiota. (Nordea Visio 2020a, 3; Nordea Visio 2020b, 3.)

Nordea Visio sijoitusvakuutuksen vuosittainen vakuutussäästön hoitokulu on 0,4 % 100 000 euroon asti. Sen ylittävältä osalta hoitokulun määrä on 0,1 %. Kyseessä on jatkuvaluonteinen kulu ja se peritään kuukausikohtaisesti. Sopimuksen kokonaiskulu muodostuu sopimukselle liitettävien sijoitusinstrumenttien palkkioista sekä hoitokulusta. (Nordea Visio 2020c, 1.)

Sijoitussuunnitelman muutokset ja säästön siirrot ovat verkkopankissa tehdessä maksuttomia. Toimeksiantona muutoksia voi tehdä 6 kertaa kalenterivuoden aikana, jonka jälkeen palkkio on sijoitussuunnitelmaa muuttaessa 10 euroa ja säästöjä siirretessä 50 euroa jokaista toimeksiantoa kohti. (Nordea Visio 2020c, 1.)

Sopimus tehdään tyyppillisesti vähintään viideksi vuodeksi ja se päättyy viimeistään vakuutetun täyttäessä 100 vuotta. Vakuutuksenottaja voi kuitenkin nostaa vakuutussäästöt osittain tai kokonaan ennen sopimuksen päättymistä. Tällöin takaisinostosta

peritään hinnaston mukaisena palkkiona 1 % nostetusta määrästä ensimmäisen kolmen vuoden aikana. Sen ylittävältä ajalta nostopalkkiota ei peritä. (Nordea Visio 2020a, 6-9; Nordea Visio 2020b, 3.)

Nordea Visioon kuuluu aina henkivakuutusturva, joka kattaa vakuutussäästöt vakuutetun kuollessa. Vakuutukselle voidaan liittää lisäominaisuutena Perintöturva, joka turvaa vakuutukselle maksetun pääoman vakuutetun kuollessa. Nordea Vision kehityksessä positiivisesti, Perintöturva on maksuton. Sopimuksen säästön määrän alittaessa vakuutusmaksujen määrän Perintöturva –lisäominaisuuden kulut aktivoituvat. Turvan maksun suuruus riippuu vakuutetun iästä sekä vakuutuksen määrästä. (Nordea Visio 2020a, 11; Nordea Visio 2020b, 2.)

4.3 Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö

Mandatum Life Sijoitusvakuutus on Sampo Oyj:n omistaman tytäryhtiön Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön asiakkailleen tarjoama sijoitussidonnainen tai korkoperusteinen sijoitusvakuutustuote. Vakuutussäästön arvo on tällöin sidottu asiakkaan valinnan mukaan joko valittujen sijoituskohteiden arvoon tai vaihtoehtoisesti vuosikorkoon ja asiakashyvitykseen. (Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2015, 1; Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2020a, 3.)

Sopimus on tarkoitettu pitkäaikaiseen säästämiseen ja sen tavoitteena on kasvattaa vakuutuksenottajan varallisuutta sijoittamalla vakuutusmaksut sopimukseen liitettyjen sijoituskohteiden kautta. Mandatum Life Sijoitusvakuutukseen on mahdollista valita vakuutuksenantajan ja sen valitsemien salkunhoitajien hallinnoimia sijoitusinstrumentteja, kuten sijoituskoreja ja rahastoja. Tällöin salkun arvo määräytyy valittujen kohteiden arvonmuutoksista. (Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2015, 1.) Perustekorkeudessa sopimuksessa vakuutuksenottaja tietää vuosittain etukäteen vahvistettavan koron. Vuodelle 2019 Mandatum Lifen hallituksen vahvistama korko on 1 %.

Vakuutuksenottaja voi säästää Mandatum Life Sijoitusvakuutukseen 50 eurosta ylöspäin kuukaudessa tai halutessaan sijoittaa suuremman summan kerralla. Kertasijoituksen vähimmäismäärä on rajoitettu 2000 euroon. Suorituksista peritään palkkiota

2 % 70 000 euroon asti ja sitä ylittävältä osalta 0,5 %. Vakuutusnottajan on kuitenkin mahdollista puolittaa kulut tekemällä sopimus toistaiseksi voimassa olevaksi. (Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2012, 1.)

Sijoitusvakuutus tehdään toistaiseksi voimassa olevaksi tai asiakkaan halutessa määräaikaisena vähintään kolmeksi vuodeksi. Sijoitusvakuutukselta peritään 0,8 % juoksevaa hallinnointipalkkiota 70 000 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 0,3 %. Sopimus päättyy vakuutetun täyttäessä 100 vuotta tai vakuutusnottajan päätöksellä jo ennen sopimusajan päättymistä. (Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2012, 1; Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2020a, 1.)

Sijoitussuunnitelmaa muuttamalla vakuutusnottaja voi halutessaan säästää sopimukselle ylimääräistä tai laskea säästösummaa haluamansa mukaan 12 kertaa kalenterivuoden aikana. Määrän ylittyessä veloitetaan yleisenä toimenpidemaksuna 50 euroa. Säästöjen siirto sijoituskohteiden välillä on mahdollista, mutta siirrosta veloitetaan aina 1 % siirtopalkkio siirrettävästä säästön osuudesta. (Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2015, 1; Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2020a, 1.)

Vakuutusnottaja voi tehdä sopimukselta osanostoja kerran vuodessa nostettavan summan ollessa vähintään 1500 euroa. Lunastuksesta peritään palkkiona 0,5–1 % säästön määrästä. Palkkion määrä riippuu siitä, kohdistetaanko säästön nosto peruskorkeeseen- vai sijoitussidonnaiseen osaan. (Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2020a, 1.)

Lunastuspalkkion lisäksi vakuutukselta peritään irtisanomisen sekä osanoston yhteydessä takaisinostopalkkiota 70 000 nostettuun euroon asti sopimuksen voimassaoloajan perusteella. Takaisinostopalkkion määrä laskee sen mukaan, mitä pidempään sopimus on voimassa kuitenkin niin, että takaisinostopalkkion määrä on aina vähintään 1 %.

Taulukko 2. Mandatum Life Sijoitusvakuutuksen takaisinostopalkkio (Mukaillen Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2012, 1)

Sijoitusaika (kk)	Nostopalkkion määrä
1-12kk	3 %
13-24kk	2 %
25-36kk	1 %

Mandatum Life Sijoitusvakuutus sisältää aina henkivakuutuksen. Kuolemantapauksessa sijoitusvakuutukseen kertyneet säästöt maksetaan vakuutussovimuksessa määrätyle edunsaajalle valitun vaihtoehdon mukaan. Vakuutuksenottaja voi valita henkivakuutusturvan kattamaan 99 % säästöistä ilman lisäveloituksia tai halutessaan säästöt kattavan henkivakuutuksen, missä henkivakuutuskorvaus koostuu kuolinpäivään mennessä kertyneistä vakuutussäästöistä sekä 1 % lisästä sopimukseen maksetuista vakuutusmaksuista. Lisäturvasta peritään veloitus vakuutetun iän ja vakuutussäästöjen määrän mukaan. (Mandatum Life Sijoitusvakuutus 2020a, 1.)

4.4 LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö

LähiTapiola Sijoitusvakuutus on sijoitussidonnainen säästöhenkivakuutus, jonka vakuutuksenantajana on LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö. Sijoitusvakuutuksen edut koostuvat sijoitussidonnaisten sijoituskohteiden arvonkehityksestä sekä perustekorkoisesta säästönosasta. Sijoitussalkun omaisuudenhoitaja on LähiTapiola Varainhoito tai muu hyväksytty omaisuudenhoitaja, kuten LähiTapiola Kiinteistövarainhoito. (LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020b, 1.)

Sijoitusvakuutuksen sijoitussidonnaisten sijoitusten osassa valittujen instrumenttien arvonkehitys muodostaa vakuutussäästön määrän. LähiTapiola tarjoaa sopimukselle Korkohyvitystä, eli perustekorkoista säästönosaa. Korko koostuu perustekorosta ja vuosittain vahvistettavasta asiakashyvityksestä. LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön hallitus vahvistaa vuosittain etukäteen tulevan vuoden asiakashyvityksen määrän yhtiön vakavaraisuus ja ylijäämä sekä yleinen korkotaso huomioiden. Perustekoron osuus sijoitussalkusta on riippuvainen sopimuksen muista sijoituskohteista. Vuonna 2020 vahvistettu Korkohyvyitys on 1,5 %. (LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020a, 3; LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020b, 1.)

LähiTapiola Sijoitusvakuutus mahdollistaa laajan omaisuusluokkahajautuksen. Sijoitusvakuutuksen sijoituskohteeksi on mahdollista valita varainhoitosalkkuja, tietyn omaisuusluokan sijoitussalkkuja sekä sijoitusrahastoja. Salkuissa vakuutusmaksuja on mahdollista hajauttaa esimerkiksi osakkeisiin, korkoihin, kiinteistöihin sekä pääomaisoihin. Vakuutuksenottaja voi myös hyödyntää Korkohyvitystä tai valita sijoituskohteeksi Seligson & Co Oyj:n sijoitusrahastoja. (LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020a, 2–3.)

Sopimuksen kertaluonteiset osallistumis- ja maksukulut ovat maksuttomia. Vakuutuksenottaja voi halutessaan tehdä myös maksusuunnitelmasta poikkeavia vakuutusmaksuja kuitenkin niin, että yksittäinen sijoitus on vähintään 30 euroa. (LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020a, 3; LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020c, 3.)

Sijoitusvakuutus tehdään vähintään viideksi vuodeksi ja on voimassa enintään siihen asti, että vakuutettu täyttää 110 ikävuotta. Sopimus on kuitenkin irtisanottavissa kulltomasti haluamanaan ajankohtana. (LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020a, 4.)

Säästön hoitokuluna sijoitusvakuutukselta peritään vuotuinen 0,5 % palkkio 100 000 euroon asti. Sitä ylittävältä osalta palkkio on 0,3 % ja 2 000 000 ylittävältä osalta 0,2 %. Sijoitusvakuutukseen valitut sijoituskohteet muodostavat sopimuksen kokonaiskulun. (LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020a, 5.)

Sijoitussuunnitelman muutokset ja säästön siirrot sijoituskohteiden välillä ovat maksuttomia. Vakuutuksenottaja voi tehdä muutokset LähiTapiolan verkkopalvelussa tai vaihtoehtoisesti oman yhteyshenkilön kautta, jolloin vakuutuksenottaja saa arvion tuotteen soveltuvuudesta. (LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020a, 3.)

Sijoitusvakuutus on mahdollista irtisanoa milloin tahansa ilman kuluja, mutta osittaisia säästönnostoja on rajoitettu kahteen nostoon kalenterivuotta kohden. Sitä ylittävältä osalta peritään 24,69 euron toimenpidemaksu, kun kokonaissäästön määrä alittaa 100 000 euroa. Kertynyt säästö maksetaan tällöin kokonaan vakuutuksenottajalle. (LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020a, 4; LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020c, 3.)

Vakuutukseen on sisällytetty aina oikeus vakuutussäästöön ja kuolemantapauskorvaukseen. Vakuutetun kuollessa korvaus maksetaan määrätylle edunsaajalle kertyneen vakuutussäästön mukaan 100 prosenttisesti. (LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020a, 4; LähiTapiola Sijoitusvakuutus 2020b, 3.)

4.5 Sp-Henkivakuutus Oy

Säästövakuutus on Sp-Henkivakuutus Oy:n myöntämä yhdistelmävakuutus, joka koostuu säästövakuutuksesta sekä riskihenkivakuutuksesta. Se on pitkäaikaisen sijoittamisen sijoitussidonnainen instrumentti, jonka säästö kertyy vakuutuksen vakuutusmaksuista sekä sijoituskohteiden arvonnoususta. Säästövakuutus mahdollistaa monipuoliset sijoituskohteet eri omaisuusluokkiin sijoittavien Sp-Rahastoyhtiö Oy:n hoitamien sijoitusrahastojen ja sijoitussalkkujen kautta. Sijoitettavaa varallisuutta on mahdollista hajauttaa esimerkiksi osake- ja korkomarkkinoille. (Sp-Säästövakuutus 2018b, 2; Sp-Säästövakuutus 2020, 1.)

Säästövakuutukseen maksaessa kertaluonteiset kulut koostuvat 1 % maksupalkkiosta. Euromäärillä ei ole vaikutusta kulun prosentuaaliseen osuuteen. Sopimukselle voi tehdä kertasijoituksia tai säästää kuukausittain 50 eurosta alkaen hyvin joustavasti. (Sp-Säästövakuutus 2018a, 5; Sp-Säästövakuutus 2018c, 1; Sp-Säästövakuutus 2020, 1–2.)

Sopimuksen suositeltu sijoitusaika on vähintään neljä vuotta, mutta minimisijoitusaikaa ei ole määritetty. Säästövakuutus päättyy kuitenkin viimeistään vakuutetun täytessä 120 vuotta. Hoitopalkkiona Säästövakuutukselta peritään vuotuista 0,5 % kulu, kuitenkin vähintään 4 euroa kuukaudessa. (Sp-Säästövakuutus 2018b, 3; Sp-Säästövakuutus 2018c, 1.)

Vakuutuksenottaja voi tehdä säästönsiirtoja sijoitussidonnaisesta sijoituksesta tai tehdä muutoksia sijoitussuunnitelmaan kuusi kertaa vuodessa täysin veloitusetta. Yli menevältä osalta peritään 50 euron toimenpidemaksu jokaista toimeksiantoa kohti. Verkkopankissa sijoitussuunnitelman muutokset ja säästön siirrot ovat ilmaisia. (Sp-Säästövakuutus 2018c, 1.)

Vakuutuksenottaja voi irtisanoa sopimuksen tai tehdä osittaisia nostoja ilman rajoituksia. Takaisinostosta veloitetaan aina 1 % vakuutussäästöltä nostettavasta osuudesta. (Sp-Säästövakuutus 2020, 2.)

Säästöpankin Säästövakuutukseen sisältyy aina turva kuoleman varalta. Kuolemanvaraturvan suuruus on 100 % vakuutussäästöistä. Vakuutetun kuollessa sopimuksen varat siirtyvät vakuutuksenottajan itse valitsemalle edunsaajalle. Edunsaajamääräysmuutoksia, kuten muitakin vakuutusmuutoksia on mahdollista tehdä sopimuksen aikana 50 euron toimenpidemaksulla. (Sp-Säästövakuutus 2018c, 1.)

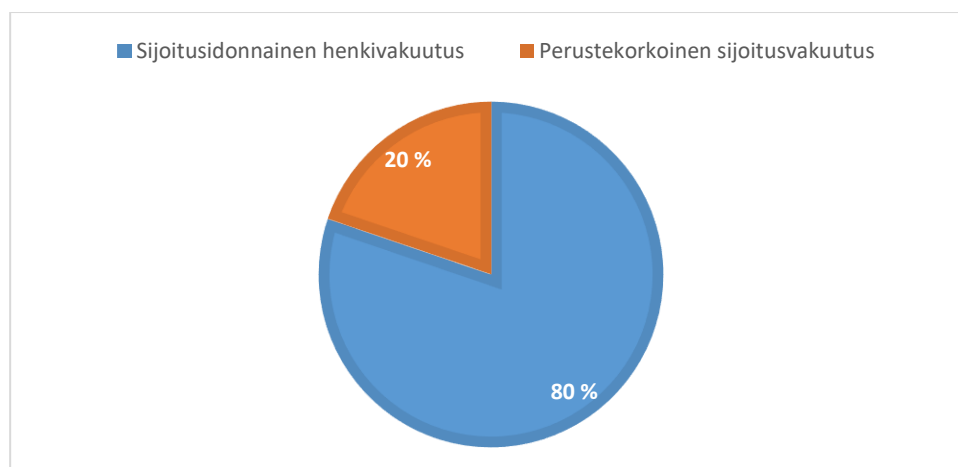
5 Tutkimustulokset

Työni tässä luvussa syvennyn tutkimuksen tuloksiin. Tutkin suomalaisten vakuutus-sijoitusmahdollisuuksia sijoitusvakuutusten välillä käyttämällä tutkimuksessa laadullisia vertailevan tutkimuksen menetelmiä. Hyödynsin tutkimusaineistona viiden eniten sijoitusvakuutuksia myyneen suomalaisen henkiyhtiön virallisia sijoitusvakuutusten dokumentteja ja niistä saadusta datasta esitin tulokset sanallisesti sekä havainnollistamalla kuvioiden ja taulukoiden avulla.

Tutkimusaineiston analysointi jäsennettiin loogisesti sijoitusvakuutusten elinkaaren mukaan sopimuksen yleisistä ominaisuuksista sen päättymiseen, kuten aiemmassa luvussa. Valitun jäsenystavan avulla lukija voi ongelmitta etsiä tutkimustuloksista itselle merkittävimmät tulokset ja luokittelua hyödyntävän analyysin avulla kohdentaa oman mielenkiinnon valitsemaansa henkiyhtiöön.

Tutkimustulosten vertailu kohdentui eri henkiyhtiöiden sijoitusvakuutusten ominaisuuksiin. Olennaista oli käsitellä tutkimukseen rajattujen henkiyhtiöiden tarjoamat tuotteet sekä niiden kulujen, joustavuuden ja lisäturvien erot ja yhtäläisyydet. Osion lopussa keskitytään yksityissijoittajille merkittäviin esiin nousseisiin havaintoihin tutkimusaineiston pohjalta.

Tutkimusaineistosta voidaan havaita, että suomalaisille on edelleen tarjolla sekä sijoitussidonnaisia- että laskuperusteisia sijoitusvakuutuksia. Yleisen korkotason myötä laskuperusteiset sijoitusvakuutukset ovat vähentyneet, mutta LähiTapiola Sijoitusvakuutukseen sekä Mandatum Life Sijoitusvakuutukseen on edelleen mahdollista saada vuosittain vahvistettavaa kiinteää korkoa osaksi varainhoitosalkkua. Koron määrä on LähiTapiolan Sijoitusvakuutuksessa 1,5 % ja Mandatum Lifellä 1 %, mutta tällä hetkellä ainoastaan LähiTapiola tarjoaa koron asiakashyvityksenä suoraa sijoitusvakuutukseen, eikä vaadi yksityissijoittajalta esimerkiksi vapaaehtoista eläkevakuutusta Mandatum Lifen tapaan.



Kuvio 2. Sijoitussidonnaisten ja perustekorkoisten sijoitusvakuutusten osuus

Vertailtavista yhtiöistä ainoastaan Mandatum Life Sijoitusvakuutus tarjoaa myös täysin perustekorkoisen vaihtoehdon. LähiTapiola Sijoitusvakuutus tarjoaa perustekorkoista osaa osaksi hajautusta, mutta ei suoranaista perustekorkoista sijoitusvakuutusta aiemmin esitettyjen ehtojen mukaisesti. Tutkimuksen muiden yhtiöiden sijoitusvakuutukset ovat sijoitussidonnaisia.

Henkiyhtiöiden tarjoamat sijoitusvakuutukset tarjoavat laajan hajautuksen eri omaisuuslajeihin. Yleistä oli, että yksityissijoittaja voi sijoittaa osake- ja korkomarkkinaan tutkituista sijoitusvakuutuksista riippumatta. Vakuutuksenottajalle on tarjolla myös valmiita sijoitussalkkuja oman riskinsietokyvyn ja tuottotavoitteen mukaan.

Sijoitusvakuutukseen tehtävistä suorituksista käytetään yleisesti nimitystä vakuutusmaksut. Vakuutusmaksujen palkkiot vaihtelevat 0–2 % välillä riippuen vakuutuksenantajasta sekä säästetystä määrästä. Suurimmassa osassa sijoitusvakuutuksista vakuutuksenottajalta ei peritä lainkaan palkkiota, mutta Mandatum Life Sijoitusvakuutuksen kohdalla maksukulu on vähimmillään 0,5 %. Sijoitetusta summasta ja sopimuksen luonteesta riippuen maksukulu on jopa 2 %. Uuteen vakuutussijoittajaan maksukulu vaikuttaa korostuneesti. Sp-Säästövuakuutuksessa maksukuluna peritään 1 % siirrettävästä summasta riippumatta.

Taulukko 3. Sijoitusvakuutusten vakuutusmaksuista perittävät palkkiot

Tuote	Maksukulu
Op-sijoitusvakuutus	0 %
Nordea Visio	0 %
Mandatum Life Sijoitusvakuutus	2 %, (0,5 % 70 000 euron jälkeen)
LähiTapiola Sijoitusvakuutus	0 %
Sp-Säästöväkuutus	1 %

Maksukulun merkitys kumuloituu, kun vakuutuksenottaja säästää sopimukseen kuukausittaisina erinä kartuttaakseen varallisuutta tai minimoidakseen sijoittamisen aikariski. Kuukausisäästäminen on mahdollista tutkimuksessa tarkasteltuihin sijoitusvakuutuksiin, mutta kuukausisäästön minimisummissa oli havaittavissa eroavaisuuksia. LähiTapiola Sijoitusvakuutus tarjoaa kuukausisäästämistä 30 eurosta ylöspäin, kun tutkimuksen muut yhtiöt tarjoavat samaa mahdollisuutta 50 eurosta alkaen.

Sijoitusvakuutuksen hallinnointipalkkio on sopimuksen jatkuvaluonteinen kulu, joka ilmoitettiin tuotteiden avaintietoasiakirjoissa. Tutkimuksen jokainen sijoitusvakuutus sisälsi hallinnointipalkkion, joka pieneni Sp-Säästöväkuutusta lukuun ottamatta sal-
kun arvon kasvaessa tietyn euromääräisen rajan yli.

Taulukko 4. Sijoitusvakuutusten hallinnointipalkkiot

Tuote	Hallinnointipalkkio
Op-sijoitusvakuutus	0,4 % (0,2 % 80 000 euron jälkeen)
Nordea Visio	0,4 % (0,1 % 100 000 euron jälkeen)
Mandatum Life Sijoitusvakuutus	0,8 % (0,3 % 70 000 euron jälkeen)
LähiTapiola Sijoitusvakuutus	0,5 % (0,3 % 100 000 euron jälkeen ja 0,2 % 2 000 000 euron jälkeen)
Sp-Säästövakuutus	0,5 %

Perustason hallinnointipalkkioiden vaihteluväli on 0,4–0,8 %. Edullisimmaksi juoksevien kulujen osalta osoittautuivat Nordea Visio sekä Op-Sijoitusvakuutus. Selkeästi hallinnointipalkkioiltaan kalleinta sijoitusvakuutusta tarjoaa Mandatum Life. Suuremmissa sijoituksissa hallinnointipalkkiot voisivat kääntyä Nordea Vision eduksi. Sp-Säästövakuutuksen kohdalla euromäärästä riippumaton hallinnointipalkkio ei palkitse suurempia summia sijoitettavia lainkaan ja tarjoaakin tutkimuksen hallinnointipalkkion osalta kalleinta sijoitusvakuutusta yli 70 000 euron summille.

Vakuutuksenottaja voi muuttaa valitsemiaan sijoituskohteita sopimukseen tuleville vakuutusmaksuille, eli tehdä sijoitussuunnitelman muutoksia kuluttomasti vertailun jokaisessa henkiyhtiössä. Vakuutusyhtiöt puoltavat verkkopalvelussa tehtäviä muutoksia ja rajoittavat tiukemmin konttorilla tapahtuvia toimeksiantoja 4–12 kuluttomaan toimeksiantoon kalenterivuotta kohti. Tutkituista yhtiöistä Sp-Säästövakuutus sekä Mandatum Life Sijoitusvakuutus rajaavat myös verkkopalvelussa tehtäviä sijoitussuunnitelman muutoksia sopimusten mukaan.

Säästöjä siirrettäessä vakuutus sopimuksen sisällä kohteesta toiseen, eli tehdessä säästön siirtoja tutkimuksessa vertailtavista yhtiöistä ainoastaan Mandatum Life Sijoitusvakuutus veloittaa 1 % palkkion siirrettävästä säästön määrästä. Muut yhtiöt tarjoavat säästön siirron kuluttomasti suosien verkkopankissa tehtäviä muutoksia.

Toimistolla toimeksiantona tehdyt sijoitussuunnitelman muutokset ja siirrot muiden yhtiöiden osalta on rajoitettu 4–6 toimeksiantoon kalenterivuodessa. Ylittävältä osalta palkkiona noudatetaan sopimusten yleistä toimenpidemaksua, mikä on tyypillisesti 50 euroa. Vertailtavista yhtiöistä ainoastaan LähiTapiola Sijoitusvakuutuksen sijoitussuunnitelman muutokset ja säästön siirrot ovat täysin kuluttomia. Mandatum Life on rajoituksillaan ja säästön siirron kulu huomioiden tutkimuksen kallein muutosten osalta samalla rajoittaen sijoitusvakuutusten tärkeimpiä ominaisuuksia sekä hyötyjä.

Sijoitusvakuutukset tehdään yhtiöstä riippumatta tyypillisesti määräaikaisiksi 100–110 ikävuoteen asti, mutta vakuutuksenottaja voi päättää sopimuksen halutessaan jo ennen vakuutukselle määrättyä päättymispäivää. Suositeltu sijoitusaika sopimuksissa oli 3–5 vuotta. Vähimmäissijoitusaika perustui tyypillisesti sopimuksen irtautumiskuluihin, jotka vaihtelivat merkittävästi yhtiöiden välillä. Tutkimuksen yhtiöistä ainoastaan LähiTapiola Sijoitusvakuutus tarjosi kuluttomasti sijoitusvakuutuksen irtisanomisen tai säästön nostamisen. Lunastuskulun määrään vaikutti merkittävästi sijoitusajan pituus. Sijoitusajan mukaan laskevaa lunastuskulua käyttävät yhtiöt suosittelivat yhdenmukaisesti vähimmäissijoitusajaksi kolmea vuotta, jolloin lunastuskulu oli sopimuksen pienin mahdollinen.

Taulukko 5. Sijoitusvakuutusten lunastuskulut

Tuote	Lunastuskulu
Op-sijoitusvakuutus	0–3 %
Nordea Visio	0–1 %
Mandatum Life Sijoitusvakuutus	1,5–4 %
LähiTapiola Sijoitusvakuutus	0 %
Sp-Säästövakuutus	1 %

Op-Sijoitusvakuutuksessa, Nordea Visiossa sekä Mandatum Life Sijoitusvakuutuksessa lunastuskulu on sitä suurempi, mitä lyhyempi sijoitusaika on. Lisäksi Mandatum Life Sijoitusvakuutuksessa 0,5–1 % lunastuspalkkion lisäksi peritään takaisinostopalkkio ja näiden kulujen summasta koostuu taulukossa esitetty lunastuskulu kokonaisuudessaan. Takaisinostopalkkion määrää ei kerrottu vakiomuotoisessa avaintietoasiakirjassa, vaan kokonaissumma on itse laskettava hinnastodokumenttien avulla.

Sijoitusvakuutus päättyy tyypillisesti sopimuksen irtisanomiseen tai vakuutetun kuolemaan. Irtisanottaessa sopimus, eli lunastaessa koko vakuutussäästö yhtiöt noudattavat yllä esitettyä lunastuskuluperiaatetta riippumatta siitä, onko kyseessä sopimuksen irtisanominen vai säästön osittainen nostaminen.

Vakuutetun kuoleman varalta vertailtavien yhtiöiden sijoitusvakuutukset sisältävät poikkeuksetta kuolemantapauskorvauksen. Turva kuoleman varalta kattaa koko vakuutussäästön, mutta Mandatum Life Sijoitusvakuutuksessa vakuutussäästön määrästä katettiin kuluttomasti ainoastaan 99 %. Sopimukseen oli mahdollista valita lisäturvana koko vakuutussäästön kattava sekä 1 % lisästä sopimukseen maksetuista vakuutusmaksuista koostuva ominaisuus. Lisäturvasta perittiin kulua vakuutetun iän ja vakuutussäästöjen määrän mukaan.

Tutkimukseen rajatuista sijoitusvakuutuksista ainoastaan Nordea Visio tarjosi lisäominaisuutena pääomaturvatun vaihtoehdon. Nordea Perintöturva turvaa koko vakuutukselle maksetun pääoman vakuutetun kuollessa. Perintöturva on maksuton, kun sijoitusvakuutuksen arvo kehittyy positiivisesti. Vasta säästön määrän alittaessa vakuutusmaksujen määrän Perintöturva ja siitä koituvat lisäkustannukset aktivoituvat. Turvan maksun suuruus riippuu vakuutetun iästä sekä vakuutuksen määrästä.

6 Johtopäätökset

Työni tässä luvussa yhdistän tutkimuksen tulokset teoreettisessa viitekehyksessä esitettyihin tietoihin ja kokoan sen pohjalta vastaukset tutkimuskysymyksiin.

Tarkastelen tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteen kannalta samoja asioita, kuten aiemmissa luvuissa, eli tuon esiin oleellisimpia asioita sijoitusvakuutuksista. Tässä osiossa tuloksista saadun tutkimustiedon perusteella vahvistan jo aiemmin esitettyä tietoa.

Yksityiselle vakuutussijoittajalle on edelleen tarjolla hyvin kilpailukykyisiä sijoitusvakuutustuotteita. Tutkimustulokset osoittavat, että sijoitussidonnaisten sijoitusvakuutusten kautta on mahdollista hajauttaa sijoitussalkku osakkeisiin, korkoihin tai valmiisiin sijoitussalkkuihin, kuten Turtiainen (2018) tyypillisestä omaisuusluokkahajautuksesta toteaa. Yleisen korkotason myötä tutkimuksen yhtiöistä täysin perustekorkoinen sijoitusvakuutus ei kasvata sopimuksen arvoa. Kuitenkin LähiTapiola Sijoitusvakuutukseen on mahdollista saada osalle

vakuutussäästöistä kiinteän koroinen omainen asiakashyvytys, eli LähiTapiola tarjoaa perustekorkoista osaa osaksi hajautettua salkkua.

Sijoitusvakuutuksen solmiminen tapahtuu vakuutuksenottajan ja vakuutusyhtiön välillä. Jokaiselle tämän tutkimuksen vertailtavalle sijoitusvakuutukselle laaditaan Saarion (2020) suosima sijoitussuunnitelma, jonka mukaan tulevat vakuutusmaksut kohdistuvat valittuihin sijoituskohteisiin. Kuolemantapausta varten määrätään edunsaaja, jolle vakuutussäästö maksetaan kuolemantapauskorvauksena vakuutetun kuollessa, kuten Jokela ym. (2013) teoksessaan mainitseekin. Poikkeuksena vertailun muista yhtiöistä Nordea Visioon voidaan liittää lisäominaisuutena Perintöturva, joka turvaa vakuutukselle maksetun pääoman vakuutetun kuollessa.

Puttosen ja Repon (2011) mukaan varmin tapa välttyä aikariskiltä on kuukausisijoittaminen. Tutkimuksen vertailtavat sijoitusvakuutukset tarjosivat mahdollisuuden kuukausittaiseen säästämiseen sekä kertasijoitusten tekemiseen ja sen myötä vaikuttamaan riskiin myös itse.

Merkittävimmät erot sijoitusvakuutusten ominaisuuksissa muodostuivat kulurakenteesta sekä toimenpiteiden joustavuudesta. Kulujen merkitys ja erot selvisivät vertailutiedon ja niistä tehtyjen taulukoiden avulla tarkasti.

Kulujen osalta voidaan todeta, että mitä enemmän vakuutuksenottaja pystyi sopimukselle maksamaan vakuutusmaksuja, sitä pienemmäksi kulujen prosentuaalinen osuus laski. Lunastuskulujen kohdalla sijoitusajan pituus katsottiin vakuutuksenottajalle positiivisena asiana kulun ollessa vakio tai laskiessa sijoitusajan pidentyessä. Kulut jaettiin avaintietoasiakirjassa kertaluonteisiin kuluihin, jatkuvaluonteisiin kuluihin ja mahdollisiin satunnaisiin kuluihin täsmälleen, kuten Turtiainen (2018) on määritellyt kulujen esittämisen.

Vertailtavien yhtiöiden sijoitusvakuutukset mahdollistavat sijoitusvakuutusten merkittävimpien ominaisuuksien hyödyntämisen, kuten säästön siirtojen ja sijoitussuunnitelman muutokset ilman veroseuraamuksia. Yhtiöiden välillä havaittiin kuitenkin eroja näiden toimenpiteiden kuluissa.

Tutkimukseen rajatut viisi vuonna 2019 eniten sijoitussidonnaisia säästöhenkivakuutuksia myyneiden henkivakuutusyhtiöiden sijoitusvakuutukset olivat rakenteeltaan hyvin samanlaisia. Tuotteiden ominaisuuksia tarkasteltaessa selkeitä eroavaisuuksia kuitenkin löytyi esimerkiksi kulurakenteesta ja tuotteen joustavuudesta. Kulurakenteessa ilmeni selkeitä epäkohtia, etenkin kertaluonteisia kuluja perivien yhtiöiden sijoitusvakuutuksissa.

7 Pohdinta

Tutkimusongelmana oli selvittää suomalaisten yksityissijoittajien sijoitusvakuutusmahdollisuudet eri henkiyhtiöiden välillä ja sen myötä tutkimusta lähdettiin toteuttamaan kvalitatiivisena tutkimuksena. Aineisto koottiin sekundääristä dataa hyödyntäen. Saatu aineisto rajattiin viiteen suomalaiseen henkivakuutusyhtiöön, joiden tulokset esitettiin vertailun keinoin. Tutkimus muodostui oman kiinnostuksen kautta ja ajoittui tuloverolain muutoksen jälkeiseen aikaan. Aihe oli ajankohtainen ja aiemmat sijoitusvakuutuksia vertailevat tutkimukset sisälsivät veromuutosta edeltävää tietoa. Myös alan kehittämisen kannalta tutkimuksessa onnistuttiin löytämään epäkohtia ja tuomaan kehittämissuhteita.

Sijoitusvakuutukset ovat sijoitussidonnaisia tai laskuperustekorkoisia sijoitusvakuutuksia. Tämän tutkimuksen tulokset ja aiemmin esitetty kuvio puolsivat Finanssialan teettämän vuositilaston (2019) laskelmaa siitä, että keskittymä tarjonnassa on pääosin sijoitussidonnaisissa sijoitusvakuutuksissa. Finanssialan tulosten mukaan noin 85 % yksityishenkilön vakuutussäästöistä koostui sijoitussidonnaisista sijoitusvakuutuksista ja tämän tutkimuksen vertailtavista sijoitusvakuutuksista vain 20 % edes tarjoaa täysin perustekorkoista ratkaisua. Kun tarjontaa ei ole, voidaan olettaa perustekorkoisen sijoitusvakuutuksen jatkavan laskevaa trendiä lähivuosina, mikäli yleinen korkomarkkina pysyy matalana.

Tutkimustulosten mukaan sijoitusvakuutuksissa laaditaan aina sijoitussuunnitelma. Sijoitusvakuutusta markkinoidaan pitkäaikaissäästämisen muotona ja Saario (2020) onkin sitä mieltä, että markkinoilla hyvin pärjänneet ovat noudattaneet

sijoitussuunnitelmaansa. Myös Havia ym. (2014) painottavat, että tavoitteiden ja niihin kohdistuvan riskin ymmärtäminen onkin tiedostettava ennen sijoituksen tekemistä. Tulosten perusteella sijoitusvakuutukset tarjoavat kuluttajalle merkittävän käden ojennuksen, kun yhdessä yhteyshenkilön kanssa kartoitetaan vakuutuksenottajan taloudellista tilannetta ja laaditaan sen avulla sijoitussuunnitelma. Näin vakuutuksenottaja välttää Saarion (2020) esittämiltä tunneriskeiltä.

Mielenkiintoiseksi tämän tutkimuksen tarkoituksen kannalta tekee kuitenkin se, että Fasoúlaksen ym. (2019) mukaan oleva vakiomuotoinen avaintietoasiakirja erosi esitystavaltaan kulujen rakenneosiossa yhtiöiden välillä. Kulut esitettiin vakuutuksenottajalle suositellun sijoitusajan mukaan, jolloin todellisten vuotuisten kulujen laskeminen jää vakuutuksenottajan vastuulle.

Etenkin kertaluonteisten kulujen esittäminen aiheuttaa epäselvyyksiä kuluttajalle, sillä suositeltu sijoitusaika vaihtelee 3–20 vuoden välillä. Sijoitusajan eroavaisuudet aiheuttavat sen, että esimerkiksi Mandatum Life Sijoitusvakuutuksen ja Sp-Säästöväakuutuksen maksukulu ilmoitetaan avaintietoasiakirjassa olevan 0,1–0,26 %, kun todellisuudessa suorituksista peritään palkkiota 1–2 % riippuen yhtiöstä. Yhtiöiden avaintietoasiakirjoissa kulu onkin jaettu suositellun sijoitusajan mukaan. Siksi maksukuluksi on ilmoitettu todellisuutta pienempi kulu, sillä se on sijoituksen tekoheikellä perittävien kulujen vaikutus, mikäli vakuutuksenottaja pitää sijoitusta suositellun sijoitusajan. Suositeltu sijoitusaika erosi yhtiöiden välillä, eikä suositellun sijoitusajan pituinen sopimus ole kuitenkaan aina kaikille mahdollinen elämäntilanteesta riippuen. Mikäli avaintietoasiakirjassa olevat kertaluonteiset kulut esitettäisiin samansuuntaisesti jokaisen yhtiön kohdalla, ei sekaannusta aiheutuisi.

Sijoitusvakuutuksen irtisanominen tai säästön osanostojen lunastuskulut ilmoitettiin avaintietoasiakirjassa. Tyypillistä oli, että sopimuksen alkuvaiheessa lunastuskulu on suurimmillaan. Elo ja Saarhelo (2018) toteavat kulun ollessa suuri, sitä pienempi on tuotto. Voidaan kuitenkin olettaa vakuutuksenottajan, jolla on sopimuksen alkuvaiheessa korkea lunastuskulu päättävän harvemmin sopimusta hetken mielijohteesta tai lyhyen sijoitusajan jälkeen. Lunastuskullisen sopimuksen tekijä todennäköisesti pitää sopimuksen voimassa pidempään, sillä kulu laskee vuosittain. Pitäessä sijoitusta

pidempään vakuutuksenottaja samaan aikaan tietämättään noudattaa paremmin sijoitussuunnitelmaa kuin vakuutuksenottaja, jonka sopimuksessa ei ole lunastuskulua. Lunastuskulullisen vakuutuksen tekijä saattaa tällöin onnistua sijoituksessaan paremmin, vaikka kulu onkin suurempi.

Tutkimuksesta selvisi, että Mandatum Life Sijoitusvakuutuksessa lunastuskulun lisäksi peritään takaisinostopalkkiota sopimuksen voimassaoloajan mukaan, jolloin todellinen kulu eroaa merkittävästi avaintietoasiakirjassa ilmoitetusta palkkiosta. Löydös oli poikkeava muihin sijoitusvakuutuksiin nähden ja saattaa olla kuluttajalle harhaanjohtava, sillä kokonaiskulu muodostuu kahden kulun summasta erillisiltä esitteiltä. Elon ja Saarhelon (2018) mukaan ennen sopimuksen tekoa onkin syytä selvittää, mitkä ovat todelliset kokonaiskulut.

Yleisesti voidaan todeta, että tämän tutkimuksen tulosten perusteella vakuutuksenottajan voi olla haastavaa löytää oleelliset asiat tuotteesta, joka ei ole yksinkertainen ja joka saattaa olla vaikea ymmärtää. Lisäksi sijoitusvakuutusten verokohtelu on muuttunut viime vuosien aikana merkittävästi ja vakuutuksenottajalla saattaa olla vanhentunutta tietoa sopimusta tehdessä. Tutkimukseen rajattujen sijoitusvakuutusten dokumenteissa ei mainittu lainkaan aiempaa, esimerkiksi 2017 voimaan tulleen perintöverovapaan kuolemantapauskorvauksen poistumista. Onkin syytä pohtia sitä, pitäisikö dokumenteissa mainita myös aiemmat verohyödyt hyvän tavan mukaisesti ja välttää tältä osin väärinymmärrykset vakuutuksenottajan ja vakuutusyhtiön välillä.

Tutkimuksen tavoitteet täyttyivät. Monipuolisen ja relevantin lähdeaineiston avulla teoriaosiossa esitettiin, mitä sijoitusvakuutukset ovat ja millaisia ominaisuuksia ne sisältävät. Tutkimuksen tuloksista selvisi, että suomalaisille on edelleen tarjolla laajasti eri sijoitusvakuutuksia, mutta laskuperustekorkoisen sijoitusvakuutuksen tekeminen on nykyisen korkotason myötä hyvin haasteellista. Sijoitusvakuutusten lainsäädäntö on muuttunut viime vuosina valtavasti ja lähteiden käytössä täytyikin sen myötä olla erityisen kriittinen. Tutkimuksen kannalta olennaista oli, että tutkittavasta aiheesta oli paljon tietoa ja uusimman veromuutoksen myötä uusia painoksia oli saatavilla.

Tuloksista on syytä huomioida, että sijoitusvakuutusten vertailu rajattiin viiteen eniten sijoitussidonnaisia henkivakuutuksia myyneeseen henkivakuutusyhtiöön. Mahdollista on, että rajauksen ulkopuolella on yksityissijoittajalle tarjolla olevia kilpailukykyisempiä tai ominaisuuksiltaan sopivampia sijoitusvakuutuksia. Ei voida myöskään poissulkea sitä, että tutkimuksen sijoitusvakuutuksista ei tehtäisi kuluttajalle poikkeavia ratkaisuja.

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltiin koko tutkimuksen läpiviennin ajan. Tutkimussuunnitelmaa laatiessa päätettiin tutkimusmenetelmät ja valitut menetelmät perusteltiin tutkimuksen tutkimusasetelmaosiossa. Teoreettisessa viitekehyksessä hyödynnettiin ajantasaista aineistoa, mitä vahvistettiin muiden käsitteiden välisellä yhteydellä. Tutkimustietoa tuotiin esiin kriittisesti löytämällä eroavaisuuksia ammattikirjallisuuden välillä. Tutkimusmenetelmien valintojen perustelu ja lähdeaineiston kriittisyys lisäävät oman kokemukseni perusteella tutkimuksen luotettavuutta.

Tutkimusaineisto koottiin sekundääristä dataa hyödyntäen. Tämän tutkimuksen tutkimusaineisto kerättiin ainoastaan vakuutusyhtiöiden omista dokumenteista. Eriytistä painoarvoa annettiin yhtiöiden tarjoamien sijoitusvakuutusten avaintietoasiakirjoihin, sillä ne ovat Turtiaisen (2018) mukaan vakiomuotoisia ja näin ollen helposti vertailtavissa keskenään.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta yleisimpiä luotettavuuskäsitteitä ovat validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetilla tarkoitetaan oikeiden asioiden ja käsitteiden tutkimista. Validiteetin voidaan katsoa olevan tämän tutkimuksen osalta asianmukaista. Ajatusta vahvistaa teoreettisen viitekehysten ja tutkimuksessa käytettyjen menetelmien yhteys itse tutkimukseen. Esitetyt käsitteet ja tutkitut asiat nousivat esiin tutkimusaineistoa analysoidessa. Valittuja menetelmiä hyödyntämällä saatiin se tieto, mitä tavoiteltiin, eli teoriaosassa esitettyjen ominaisuudet sekä niiden erot ja yhtäläisyydet vertailtavien yhtiöiden välillä nousivat esiin. Reliabiliteetti tarkoittaa tulosten pysyvyyttä ja toistettavuutta. Tutkimuksen aiheella on uusimpien lainsäädäntöjen myötä merkittävää uutuusarvoa, eikä siitä ole tehty vielä vastaavaa tutkimusta. Tutkimuksen reliabiliteettia on siten vaikea todeta.

Yleistettävyyttä ja siirrettävyyttä ei voida todeta täydelliseksi, mutta sijoitusvakuutus-
ten peruspiirteet voidaan olettaa toistuvan myös tutkimuksen ulkopuolelle jätetyissä
suomalaisille tarjottavissa sijoitusvakuutuksissa. Työn teoriaosuus on rakennettu niin,
että sijoittamisesta kiinnostunut lukija voi hyödyntää tutkimuksen teoreettisia käsit-
teitä, kuten esimerkiksi tuottoa, riskiä, kuluja ja sijoitussuunnitelmaa myös muunlai-
sessa sijoitustoiminnassa, kuin pelkästään vakuutussijoittamisessa.

Jatkotutkimuksen mahdollisuudet

Tutkimuksessa saadut tulokset koostettiin vuonna 2020 yksityishenkilöille tarjolla
olevista sijoitusvakuutuksista. Sijoitusvakuutuksiin kohdistuu kilpailua ja yhtiöt
saattavat muuttaa esimerkiksi kulurakennetta vuosien aikana. Myös nykyinen
korkotaso saattaa aiheuttaa tulevaisuudessa muutoksia korkoperusteisiin
sijoitusvakuutuksiin tai asiakashyvityksen määriin ja muuttaa sen myötä
vakuutuksenantajien kilpailutilannetta. Uudelle tutkimukselle on aihetta viimeistään
silloin, kun sijoitusvakuutukseen kohdistuu uusia laki- tai veromuutoksia.

Sijoitusvakuutusten vertailusta on mahdollista tehdä kvantitatiivinen tutkimus, jossa
siirrytään sijoitusvakuutusten vertailusta sijoitusvakuutustuotteiden vertailuun. Tut-
kimus voidaan toteuttaa esimerkiksi hyödyntämällä eri riskiprofiileja. Profiilien perus-
teella valitaan riski-indikaattoriin perustuen riskiprofiiliin soveltuvat sijoitusvakuutus-
tuotteet ja vertaillaan esimerkiksi niiden kuluja, tuotto-oletuksia ja historiallista tuot-
toa.

Lähteet

Alhonsuo, S., Nisén, A., Nousiainen, S., Pellikka, T. & Sundberg, S. 2012. Finanssitoiminnan käsikirja. 2. uudistettu painos. FINVA, Helsinki.

Andersson, E., Linnakangas, E. & Frände, J. 2016. Tuloverotus. Alma Talent.

Bansal, P., Smith, W. & Vaara, E. 2018. New Ways of Seeing Through Qualitative Research. Academy of Management Journal. EBSCO. Business Source Elite.

Elo, H. & Saarhelo, J. 2018. Osakesijoittajan maailmanvalloitus. Alma Talent.

Fasoúlas, E., Manninen, P. & Niiranen, V. 2019. Sijoittajan verotus ja verosuunnittelu. Alma Talent.

Finanssiala 2019. Materiaalipankki. Viitattu 7.11.2020. <https://www.finanssiala.fi/materiaalipankki/tilastot>.

Havia, P., Lappalainen, V. & Rinta-Loppi A. 2014. Erilainen ote omaan talouteen: Vapaus, onni ja hyvä elämä. Helsinki: Talentum.

Heikinheimo, H. 2017. Vakuutuskuoret: Kannattaako kapitalisaatiosopimus tai sijoitusvakuutus? Viitattu 6.10.2020. <https://www.sijoittaja.fi/60607/vakuutuskuoret-kannattaako-kapitalisaatiosopimus-tai-sijoitusvakuutus>.

Henkivakuutus, säästö- ja sijoitusvakuutukset. N.d. Viitattu 1.10.2020. <https://www.fine.fi/finanssitietoa/vakuutukset-ja-vahingot/henkivakuutus-saasto-ja-sijoitusvakuutukset.html>.

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Jokela, T., Lammi, V., Lohi, I. & Silvola, T. 2013. Vapaaehtoinen henkilövakuutus. Finanssi- ja vakuutuskustannus Oy.

Juneja, P. N.d. Secondary Data. Viitattu 02.10.2020. https://www.managementstudyguide.com/secondary_data.htm.

Järvinen, S. & Parviainen, A. 2012. Sijoittamalla miljonääriksi. Helsinki: Talentum.

Kallunki, J-P., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. Alma Talent.

KAMK University of Applied Sciences. N.d. Vertaileva tutkimus. Viitattu 30.9.2020. <https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinenmateriaali/Tukimateriaali/Tutkimustyytit/Vertaileva>.

Kananen, J. 2008. Kvali: kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kapitalisaatiosopimuksen verotus. 2019. Viitattu 7.11.2020. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48548/kapitalisaatiosopimuksen-verotus2>.

Kivisaari, E. & Kahola, M-L. 2017. Vakuutustalous. FINVA.

Kolari, S. 2020. Sijoitusvakuutusten verotus. Opinnäytetyö, AMK. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 20.9.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202002262776>.

Kommittén om forskningsetik. 1999. God sed i forskningen. SOU 1999: 4.

Koski, T. 2017. Vuoden 2017 perintöverolain muutoksen vaikutus säästö- ja sijoitusvakuutuksiin. Opinnäytetyö, AMK. Metropolia ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 20.9.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017060212098>.

L 1535/30.12.1992. Tuloverolaki. Viitattu 9.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535#O3L2P35>.

L 234/20.4.2018. Sijoituspalvelulaki. Laki vakuutusten tarjoamisesta. Viitattu 3.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180234#L1P3>.

L 378/12.7.1940. Perintö- ja lahjaverolaki. Viitattu 11.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378>.

Laesterä, T. 2018. Perintöverotuksen muutoksen vaikutus sijoitusvakuutuksen myyntiin ja siinä käytettävään argumentointiin. Opinnäytetyö, AMK. Laurea-ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 20.9.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018060312210>.

Leinonen, J. 2015. Vakuutussijoitustuotteiden vertailu. Opinnäytetyö, AMK. Metropolia ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 20.9.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505239759>.

McLeod, S. 2008. Qualitative Quantitative – Types of Data. Simply Psychology.

Mäki, T & Reinikainen, S. 2018. Säästövakuutukset vuonna 2018. Opinnäytetyö, AMK. Metropolia ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 20.9.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018060412300>.

Pellikka, T. 2020. Menettelytavat sijoitusvakuutusten myynnissä. Viitattu 1.10.2020. https://www.aaltoee.fi/media/apv/menettelytavat_sijoitusvakuutusten_myynnissa_2020.pdf.

Puttonen, V. & Repo, E.2011. Miten sijoitan rahastoihin. Alma Talent.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus.

Ragin, C. 1987. The Comparative Method. University of California Press.

Rantala, J. & Kivisaari, E. 2020. Vakuutusoppi. 13. Painos. Helsinki: Finanssi- ja vakuutus kustannus.

Routio, P. N.d. Vertailu. Taideteollisen korkeakoulun virtuaaliopisto.

Räbinä, T., Myllymäki, J. & Myrsky, M. 2019. Henkilökohtaisen tulon verotus. Alma Talent.

Saario, S. 2020. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Alma Talent.

Silverman, D. 2010. Doing Qualitative Research. Sage Publication, London.

Syrjäläinen, E., Eronen, A. & Värri, V-M. 2007. Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. Tampere University Press 2007.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turtiainen, M. 2018. Sijoituspalvelut ja asiakas. Alma Talent.

Sekundäriaineiston lähteet

LähiTapiola Sijoitusvakuutus. 2020a. Tuoteseloste lahitapiola.fi verkkosivuilla. Viitattu 19.10.2020. <http://public.egate.fi/lahitapiola/lahitapiola/fi/tiedostot/192142/>.

LähiTapiola Sijoitusvakuutus. 2020b. Vakuutusehdot lahitapiola.fi verkkosivuilla. Viitattu 19.10.2020. <http://public.egate.fi/lahitapiola/lahitapiola/fi/tiedostot/192144/>.

LähiTapiola Sijoitusvakuutus. 2020c. Avaintietoasiakirja lahitapiola.fi verkkosivuilla. Viitattu 19.10.2020. <http://public.egate.fi/lahitapiola/lahitapiola/fi/tiedostot/209688/>.

Mandatum Life Sijoitusvakuutus. 2012. Hinnasto mandatumlife.fi verkkosivuilla. Viitattu 18.10.2020. <https://www.mandatumlife.fi/4948ef/globalassets/tuotesivut/17.-sijoitusvakuutus-ja-saastosopimus/sijoitusvakuutus---hinnasto.pdf>.

Mandatum Life Sijoitusvakuutus. 2015. Vakuutusehdot mandatumlife.fi verkkosivuilla. Viitattu 18.10.2020. <https://www.mandatumlife.fi/4948ef/globalassets/tuotesivut/17.-sijoitusvakuutus-ja-saastosopimus/sijoitusvakuutus---ehdot.pdf>.

Mandatum Life Sijoitusvakuutus. 2020a. Tuoteseloste mandatumlife.fi verkkosivuilla. Viitattu 18.10.2020. https://www.mandatumlife.fi/48d6e2/globalassets/tuotesivut/17.-sijoitusvakuutus-ja-saastosopimus/610_sijoitusvakuutus_tuoteseloste_fin.pdf.

Mandatum Life Sijoitusvakuutus. 2020b. Avaintietoasiakirja morningstar.com verkkosivuilla. Viitattu 18.10.2020. <http://doc.morningstar.com/LatestDoc.aspx?clientid=mandatum&key=0deb48001abd6165&investmentid=000123P319&document-type=299&language=453>.

Nordea Visio. 2015. Säästöhenkivakuutuksen ehdot nordea.fi verkkosivuilla. Viitattu 17.10.2020. <https://www.nordea.fi/Images/146-86097/fnve010d.pdf>.

Nordea Visio. 2020a. Tuoteseloste nordea.fi verkkosivuilla. Viitattu 17.10.2020. <https://www.nordea.fi/Images/146-86103/FNVT010D.pdf>.

Nordea Visio. 2020b. Avaintietoasiakirja nordea.fi verkkosivuilla. Viitattu 17.10.2020. <https://www.nordea.fi/Images/146-241351/avaintietoasiakirja-visio.pdf>.

Nordea Visio. 2020c. Säästöhenkivakuutuksen hinnasto nordea.fi verkkosivuilla. Viitattu 17.10.2020. <https://www.nordea.fi/Images/146-368486/visio-hinnasto.pdf>.

Op-sijoitusvakuutus. 2019a. Vakuutusehdot op.fi verkkosivuilla. Viitattu 16.10.2020.
<https://www.op.fi/tac?did=He-saa0000001824&cs=302b64fe5fb0a6de6597d62def3b901d0c84ae9df2787d4ef2b2690e43e5715c>.

Op-sijoitusvakuutus. 2019b. Avaintietoasiakirja op.fi verkkosivuilla. Viitattu 16.10.2020. <https://www.op.fi/documents/20556/63467/Avaintietoasiakirja+1.11.2019/0d4f4b3b-647c-7fa4-075b-5c1ec3d103db>.

Op-sijoitusvakuutus. 2019c. Hinnasto op.fi verkkosivuilla. Viitattu 16.10.2020.
<https://www.op.fi/documents/20556/63467/Hinnasto+1.11.2019/0fa413fd-97e5-9331-c8e6-6e4eaa0c9a03>.

Op-sijoitusvakuutus. 2020. Tuoteseloste op.fi verkkosivuilla. Viitattu 16.10.2020.
<https://www.op.fi/tac?did=Yr-saa0000001340&cs=29f1b57bdd4574c590dc717faf3e84e9640bb8e0dbd13740e5b87e07e7490e3d>.

Säästöpankki Säästövakuutus. 2018a. Tuoteseloste saastopankki.fi verkkosivuilla. Viitattu 20.10.2020. <https://www.saastopankki.fi/fi-fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/vakuutussaastaminen/saastovakuutus>.

Säästöpankki Säästövakuutus. 2018b. Vakuutusehdot saastopankki.fi verkkosivuilla.
<https://www.saastopankki.fi/fi-fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/vakuutussaastaminen/saastovakuutus>.

Säästöpankki Säästövakuutus. 2018c. Hinnasto saastopankki.fi verkkosivuilla.
<https://www.saastopankki.fi/fi-fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/vakuutussaastaminen/saastovakuutus>.

Säästöpankki Säästövakuutus. 2020. Avaintietoasiakirja saastopankki.fi verkkosivuilla.
<https://www.saastopankki.fi/fi-fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/vakuutussaastaminen/saastovakuutus>.

Vuosikorko. 2020. Artikkelel mandatumlife.fi verkkosivuilla. Viitattu 18.10.2020.

<https://www.mandatumlife.fi/muut-sivut/vuosikorko/>.